

महाराष्ट्र विधानपरिषद

तिसरे अधिवेशन, २०१८

तारांकित प्रश्नोत्तरांची यादी

गुरुवार, दिनांक २९ नोव्हेंबर, २०१८ / अग्रहायण ८, १९४० (शके)

(१) आदिवासी विकास मंत्री	}	यांचे प्रभारी विभाग
(२) उद्योग, खनिकर्म मंत्री		
(३) ऊर्जा, नवीन व नवीकरणीय ऊर्जा,
राज्य उत्पादन शुल्क मंत्री		
(४) सामाजिक न्याय व विशेष सहाय्य मंत्री		
(५) सहकार, पणन व वस्त्रोद्योग मंत्री		

प्रश्नांची एकूण संख्या - ६३

मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांच्या शिष्यवृत्ती योजनेत उत्पन्न मर्यादा वाढविण्याबाबत

- (१) * ४४१५२ श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.नागोराव गाणार, श्रीमती स्मिता वाघ, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) राज्यातील खुल्या प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांना परदेशात उच्च शिक्षणासाठी शिष्यवृत्ती देण्याचा निर्णय शासनाने घेतला असून त्यासाठी एकत्रित कौटुंबिक वार्षिक उत्पन्न मर्यादा ही २० लाख इतकी ठेवण्यात आल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या योजनेसाठी अनुसूचित जाती व जमातीच्या विद्यार्थ्यांसाठी वार्षिक उत्पन्न मर्यादा सहा लाख तर विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागास प्रवर्ग व विशेष मागास प्रवर्ग या प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी आठ लाख उत्पन्न मर्यादा केल्यामुळे शासनाने विद्यार्थ्यांमध्ये भेदभाव केला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या निर्णयाचा पुनर्विचार करून खुल्या प्रवर्गाप्रमाणे अनुसूचित जाती, जमाती व इतर मागास प्रवर्गांच्या शिष्यवृत्ती योजनेत उच्च शिक्षणासाठी उत्पन्न मर्यादा वाढविण्यासाठी शासन किती दिवसात निर्णय घेणार आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) नाही, त्या-त्या प्रवर्गासाठी संबंधित विभागामार्फत परदेश शिष्यवृत्ती योजना राबविली जाते. अनुसूचित जाती व जमातीच्या विद्यार्थ्यांसाठी वार्षिक उत्पन्न मर्यादा सहा लाख तर विमुक्त जाती, भटक्या जमाती, इतर मागास प्रवर्ग, विशेष मागास प्रवर्ग या प्रवर्गातील विद्यार्थ्यांसाठी आठ लाख उत्पन्न मर्यादा ठेवण्यात आलेली असली तरी त्यानुसारच त्या-त्या विभागामार्फत योजनेचे निकष, अटी शर्ती, विद्यार्थी निवड संख्या व योजनेची नियमावली विहित करण्यात आलेली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

औरंगाबाद जिल्ह्यातील वसतिगृहात सोयी-सुविधा पुरविण्याबाबत

(२) * ४४९४६ श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) औरंगाबाद जिल्ह्यात समाजकल्याण विभागांतर्गत मागासवर्गीय मुला/मुलींसाठी १९ वसतिगृहे चालवली जातात, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना सोयी-सुविधा देण्यासाठी शासन कोट्यवधी रुपये खर्च करूनही विद्यार्थ्यांना कोणत्याही सोयी-सुविधा मिळत नाही, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, सर्व वसतिगृहे ही बकाल झाली असून वसतिगृहात साफसफाई नसणे, सुरक्षा रक्षक नसणे, वाचनालयात पुस्तके नसणे, अभ्यासासाठी खुर्च्या-टेबल नसणे, सि.सि.टी.व्ही कॅमेरे बंद असणे, पिण्याचे पाणी स्वच्छ नसणे अशा अनेक अडचणी आहेत, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना सोयी-सुविधा पुरवण्यासाठी शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) होय.

(२) व (३) नाही.

सर्व वसतिगृहांमधील प्रवेशित विद्यार्थ्यांना आवश्यक त्या सर्व सोयी सुविधा पुरविण्यात येत असून त्याबाबतच्या तक्रारीची देखील दखल वेळेवर घेण्यात येते.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**जयगड (ता.जि.रत्नागिरी) येथील जेएसडब्लू कंपनीच्या
कुलिंग टॉवरच्या खान्या पाण्यामुळे उपकरणे
ना दुरुस्त होत असल्याबाबत**

(३) * ४४२१७ अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.सुभाष झांबड : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) जयगड (ता.जि.रत्नागिरी) येथील जेएसडब्लू कंपनीच्या कुलिंग टॉवर मधुन बाहेर पडणाऱ्या खान्या पाण्यामुळे कुणबीवाडी, नांदिवडे परिसरातील ग्रामस्थांच्या डिश टि.व्ही. अँटेना, विद्युत् जोडणीच्या जीआय तारा गंजून खराब झाल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, जेएसडब्लू कंपनीविरोधात नांदिवडे येथील तरुणांनी केलेल्या उपोषणाकडे संबंधित प्रशासनसह कंपनीचे प्रशासनही दुर्लक्ष करित असल्याने उपोषणकर्त्या चौघा तरुणांची प्रकृती खालावली असून पुन्हा अशा प्रकारच्या घटना घडू नयेत याकरीता शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) अशा आशयाची तक्रार महावितरण कंपनीस तसेच त्यांच्या क्षेत्रिय कार्यालयास प्राप्त झाल्याचे आढळून येत नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील आश्रमशाळेत स्वच्छता (साफसफाई) कर्मचारी व रात्री सुरक्षारक्षक हे मानधनावर काम करण्यास तयार नसल्याबाबत

(४) * ४५२०० डॉ.सुधीर तांबे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.विक्रम काळे, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.दत्तात्रय सावंत : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४०८८० ला दिनांक २६ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील संस्थामार्फत चालविण्यात येणाऱ्या आश्रमशाळेत स्वच्छता (साफसफाई) कर्मचारी नसल्याने तसेच रात्री सुरक्षारक्षक हे मानधनावर काम करण्यास तयार नसल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने स्वच्छता कर्मचारी यांची पदे निर्माण करून त्वरीत भरणे व पूर्ण वेतनावर रात्री सुरक्षारक्षक नेमण्याची मागणी शाळा व्यवस्थानाकडून होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१) ते (४) आदिवासी विभागांतर्गत स्वयंसेवी संस्थांमार्फत चालविण्यात येणाऱ्या आश्रमशाळेत स्वच्छता (साफसफाई) कर्मचारी यांचे पद मंजूर नाही, हे खरे आहे. तसेच सुरक्षारक्षक या पदाचे मानधन वाढविण्याची मागणी करण्यात येत आहे, हे ही खरे आहे.

अनुदानित आश्रमशाळेमध्ये मानधनावर सफाईगार पद निर्माण करणे व सुरक्षारक्षकाचे मानधनात वाढ करण्याची बाब शासनाचे विचाराधीन आहे.

परभणी जिल्ह्यातील ऊर्जा विकासाची कामे प्रलंबित राहिल्याबाबत

(५) * ४४९९२ श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गाणी, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परभणी जिल्ह्यात दिनदयाल उपाध्याय ग्रामज्योती योजना, एचडीव्हीएस, एकात्मिक ऊर्जा व विकास प्रकल्प १ व २, पायाभूत आराखडा १ व २ व इतर योजनेमार्फत करण्यात येणारी ऊर्जा विकासाची कामे कंत्राटदार व अधिकारी यांच्या अकार्यक्षमतेमुळे माहे सप्टेंबर, २०१८ अखेरही पूर्ण होऊ शकलेली नाहीत, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कंत्राटदारांना निविदेतील अटीप्रमाणे सदरील कामे विहित मुदतीत पूर्ण करणे बंधनकारक असताना त्यांनी ती पूर्ण न केल्याने त्यांच्याविरुद्ध कोणती कार्यवाही करण्यात आली आहे, तसेच या कामी दुर्लक्ष करणाऱ्या कनिष्ठ व वरिष्ठ अधिकाऱ्यांची चौकशी करून त्यांच्यावर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे आहे.

(२) संबंधित कंत्राटदार उद्दिष्टाप्रमाणे कामे पूर्ण करित नसल्यामुळे त्यांना महावितरण कंपनीमार्फत notice to correct व कारणे दाखवा नोटीस देण्यात आली आहे. यासंदर्भात कंत्राटदाराशी पाठपुरावा करण्यात येत असून कामे लवकर पूर्ण करण्याचे निर्देश देण्यात आलेले आहेत.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

धनगर समाजाला आरक्षण देण्याबाबत

(६) * ४४००४ श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.सुभाष झांबड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.आनंद ठाकूर, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबान् खलिफे, श्री.अमरिशभाई पटेल, श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.विक्रम काळे, श्री.नरेंद्र दराडे, श्री.विलास पोतनीस, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.खवाजा बेग, अॅड.अनिल परब, श्री.बाळाराम पाटील : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४१७४८ ला दिनांक १० जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील धनगर समाजाला घटनेने दिलेल्या एस.टी. प्रवर्गाच्या आरक्षणाची अंमलबजावणी करण्यासंबंधीच्या प्रस्तावाला पहिल्या मंत्रिमंडळाच्या बैठकीमध्ये मंजुरी देण्यात येईल असे आश्वासन मा.मुख्यमंत्री यांनी निवडणुकीपूर्वी दिले होते, परंतु अद्यापपर्यंत ते पाळले नसल्याने धनगर समाजाच्या आरक्षणासाठी राज्यभरात धनगर समाजाने रस्त्यावर उतरून दिनांक १ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास तीव्र आंदोलन केले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, टाटा इन्स्टिट्यूट ऑफ सोशल सायन्सने (टिस) धनगर आरक्षणासंदर्भातील अभ्यास पूर्ण करून त्याबाबतचा अहवाल दिनांक २८ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास सादर केला असून उक्त अहवालावर

आदिवासी विभाग माहे नोव्हेंबरपर्यंत मा.मुख्यमंत्र्यांना अहवाल आणि त्यावरील आदिवासी विभागाचा निष्कर्ष अहवाल सादर करणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली काय, चौकशीचे निष्कर्ष काय आहेत व त्यानुसार उक्त समाजाला आरक्षण देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१) धनगर समाजाने “धनगर समाजास एस.टी.चे आरक्षण मिळण्यासाठी” ऑगस्ट, २०१८ मध्ये आंदोलन केले हे खरे आहे.

(२) व (३) टाटा इन्स्टिट्यूट ऑफ सोशल सायन्सेस, मुंबई या संस्थेने त्यांचा राज्यातील धनगर समाजाबाबतचा अहवाल दिनांक ३१ ऑगस्ट, २०१८ रोजी शासनास सादर केला असून सदर अहवालाची तपासणी करून त्यावर योग्य तो निर्णय घेण्याची बाब शासनाच्या विचाराधीन आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नागपूर जिल्ह्यातील मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना
शिष्यवृत्तीचे वाटप करण्याबाबत**

(७) * ४३९८८ प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर जिल्ह्यातील सामाजिक न्याय विभागांतर्गत जिल्हा परिषद समाजकल्याण माध्यमातून अनुसूचित जाती, विमुक्त जाती, भटक्या जमाती व विशेष मागास प्रवर्गाच्या ५ ते १० वीच्या वर्गात शिकणाऱ्या विद्यार्थ्यांकरीता सावित्रीबाई फुले शिष्यवृत्ती योजनेचे सन २०१६-१७ व २०१७-१८ या दोन वर्षांचे शिष्यवृत्तीचे वाटप करण्यात आले नसल्याचे दिनांक ३ मे, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, सदर शिष्यवृत्तीसाठी प्रयत्न करून शिष्यवृत्ती मिळत नसल्याने सन २०१७-१८ मध्ये केवळ ६३३५ अर्ज प्राप्त होवून विद्यार्थ्यांकडून अल्पसा प्रतिसाद मिळाला, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुसार सदर विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती उपलब्ध करून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) हे खरे नाही, सावित्रीबाई फुले शिष्यवृत्ती योजनेतर्गत सन २०१६-१७ मध्ये इयत्ता ५ वी ते १० वी तील एकूण २५,०५१ आणि सन २०१७-१८ मध्ये एकूण १५,९२१ मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांनीना शिष्यवृत्तीचा लाभ देण्यात आलेला आहे.

- (२) हे खरे नाही.
- (३) प्रश्न उद्भवत नाही.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**तलासरी (ता.डहाणू, जि.पालघर) येथील शासकीय निवासी
वसतिगृहात विद्यार्थ्यांना प्रवेश मिळण्याबाबत**

(८) * ४४८०५ श्री.किरण पावसकर, श्री.हेमंत टकले, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.अनिकेत तटकरे, अॅड.निरंजन डावखरे, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रमेश पाटील : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पालघर जिल्ह्यातील डहाणू आदिवासी विकास विभागाच्या प्रकल्पांतर्गत तलासरी या ठिकाणी चार शासकीय निवासी वसतिगृहे असून कोटा पूर्ण झाल्याने अनेक विद्यार्थ्यांना प्रवेशापासून वंचित रहावे लागल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले असून यामुळे या विद्यार्थ्यांना दररोज २० ते २५ कि.मी. अंतर ये-जा करीत शाळा-महाविद्यालयात यावे लागते, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, राज्यात अपुऱ्या वसतिगृहांमुळे अनेक आदिवासी, गरीब, गरजू विद्यार्थी हे वसतिगृह प्रवेशापासून वंचित राहिले असून डहाणू (तलासरी) येथील आदिवासी विकास प्रकल्पांतर्गत आदिवासी विद्यार्थ्यांसाठी (मुला/मुलींच्या) वसतिगृहामध्ये पाण्याची सुविधा, दर्जाहीन जेवण, वीज खंडीत होणे, अशा प्राथमिक सुविधा तसेच महिला अधीक्षकांचे बेशिस्त वर्तन इ. समस्यांबाबत विद्यार्थ्यांनी ऑगस्ट महिन्यात वसतिगृहाबाहेर धरणे आंदोलन केल्याची बाब निदर्शनास आली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, आदिवासी भागात निवासी वसतिगृहे विद्यार्थी संख्येनुसार वाढविण्याबाबत शासन कार्यवाही करणार आहे काय,
- (४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, त्यात काय आढळून आले व तदनुषंगाने यास जबाबदार असणाऱ्या अधिकारी/कर्मचारी यांच्यावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे तसेच या विद्यार्थ्यांना शासकीय निवासी वसतिगृहात प्रवेश देण्यासंदर्भात शासनस्तरावरून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१) हे खरे नाही.

तलासरी तालुक्यात एकूण ४ वसतिगृहे असून त्यापैकी २ मुलांचे वसतिगृह व २ मुलींचे वसतिगृह आहेत. या सर्व ४ वसतिगृहांसाठी एकूण ५७२ अर्ज प्राप्त झालेले आहेत. सदर ४ वसतिगृहांची मंजूर क्षमता ४०० असून इमारत क्षमता ४२५ आहे. त्यापैकी आतापर्यंत ३८३ विद्यार्थी/विद्यार्थिनींनी वसतिगृहामध्ये प्रवेश घेतलेला आहे. प्रलंबित १८९ अर्जांपैकी गुणवत्तेनुसार ४२ विद्यार्थ्यांना प्रवेश देण्याची प्रक्रिया सुरु आहे.

(२) हे अंशतः खरे आहे.

तलासरी येथील वसतिगृहामध्ये पाण्याची सुविधा, वीज खंडीत होणे तसेच महिला अधीक्षकांचे बेशिस्त वर्तन इत्यादी समस्यांबाबत विद्यार्थ्यांनी धरणे आंदोलन केले.

(३) विभागाच्या एकूण ४९१ वसतिगृहाव्दारे सुमारे ५८,२६२ विद्यार्थ्यांकरीता निवासाची, आहाराची तसेच शैक्षणिक साहित्य उपलब्ध करून देण्यात येते. तसेच ज्या विद्यार्थ्यांना वसतिगृहात प्रवेश मिळाला नाही अशा

विद्यार्थ्यांकरीता पंडीत दिनदयाळ उपाध्याय स्वयम् योजनेद्वारे निवासाची, आहाराची तसेच शैक्षणिक साहित्य खरेदी करण्याकरीता अर्थसहाय्य करण्यात येते.

(४) मुलांचे वसतिगृह तलासरी (जुने) येथील गृहपाल यांना दिनांक १८/०८/२०१८ रोजी निलंबित करण्यात आले आहे व तलासरी (नवीन) येथील गृहपालांना दिनांक ११/०९/२०१८ रोजी कारणे दाखवा नोटीस देण्यात आली आहे. तसेच मुलींच्या वसतिगृहामधील गृहपालांना दिनांक २९/०८/२०१८ रोजी कारणे दाखवा नोटीस देण्यात आली आहे. तसेच त्यांचे वर्तणूक सुधारणाबाबत सक्त ताकीद देण्यात आलेली आहे. वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांकरीता आता टॅकरद्वारे पाणीपुरवठा केला जात आहे. तसेच महावितरण, तलासरी यांना वीज पुरवठा खंडीत न करण्याबाबत पत्राद्वारे कळविण्यात आले आहे.

वसतिगृहामध्ये १५३ विद्यार्थ्यांसाठी वाढीव विद्यार्थी क्षमतेची मंजूरी देण्यात आलेली असून त्यानुसार वसतिगृहातील प्रवेश प्रक्रिया सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

महावितरण कंपनीने घरगुती आणि वाणिज्यिक स्थिर आकारात तीन वेळा वाढ केल्याबाबत

(९) * ४४१९९ डॉ.(श्रीमती) नीलम गोन्हे : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात महावितरण कंपनीने घरगुती आणि वाणिज्यिक ग्राहकांसाठी असलेल्या स्थिर आकारात दिनांक १ एप्रिल, २०१८ नंतर तीन वेळा वाढ केली असून राज्य नियामक आयोगाने महावितरणला सन २०१६ ते २०२० या चार वर्षांमध्ये चार टप्प्यांमध्ये वीज दरवाढीला मंजूरी दिली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महावितरण कंपनीने माहे जून, २०१६, दिनांक १ एप्रिल, २०१७ व १ एप्रिल, २०१८ मध्ये वाढ करण्यात आली असून आता १२ सप्टेंबर, २०१८ मध्ये पुन्हा दरवाढ करण्यात आली असून ही दरवाढ अंतिम आहे काय,

(३) असल्यास, केंद्र शासनाने प्रथमच २५ टक्के दर कमी करण्याचा प्रस्ताव तेथील वीज नियामक आयोगाला दिला असून राज्य शासनाने वीज यंत्रणेचा अभ्यास करून हे दर कमी करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे व याबाबत शासनाची भूमिका काय आहे,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) व (२) मा.आयोगाने आर्थिक वर्ष २०१६-१७ ते आर्थिक वर्ष २०१९-२० या चार वर्षांच्या कालावधीकरीता दरम्यान प्रत्येक वर्षी १.२% ते २% इतकी दरवाढ मंजूर केली होती. तदनंतर मध्यावधी पुनर्विचार याचिका आदेश दिनांक १२ सप्टेंबर, २०१८ अन्वये दिनांक १ सप्टेंबर, २०१८ पासून महावितरणच्या ग्राहकांसाठी सन २०१८-१९ व २०१९-२० यावर्षाकरीता सुधारित वीजदर लागू करण्यात आले आहेत. सन २०१८-१९ चे वीज दरामध्ये विद्यमान लागू असलेल्या वीज दरापेक्षा सरासरी ३ ते ५% वाढ करण्यात आली आहे.

(३) हे खरे नाही. केंद्र शासनाकडून २५% दर कमी करण्यासाठी कोणताही प्रस्ताव महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगास प्राप्त झालेला नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मागासवर्गीय वसतिगृहातील भोजन पुरवठारांचे
पैसे थकित असल्याबाबत**

(१०) * ४४७९१ श्री.गिरीशचंद्र व्यास, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर, अॅड.अनिल परब, श्रीमती विद्या चव्हाण, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील मागासवर्गीय वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांना भोजन पुरविणाऱ्या पुरवठादारांचे पैसे देऊ नका असा आदेश सामाजिक न्याय विभागाने माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निर्गमित केला आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, माहे एप्रिल, २०१८ नंतर पुरविलेल्या भोजनाची देयके देऊ नयेत असे आदेश काढलेले असतानाही पुरवठादार भोजनाचा पुरवठा एप्रिलनंतरही करीत असल्याची बाब निदर्शनास आली आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर आदेशामुळे मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांवर उपाशी राहण्याची वेळ आली आहे, तसेच शासनाच्या आदेशाचे उल्लंघन करणाऱ्या पुरवठादारांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) असल्यास, राज्यातील समाजकल्याण विभागांतर्गत चालविल्या जाणाऱ्या मुला-मुलींच्या शासकीय वसतिगृहांमध्ये भोजन पुरवठा कंत्राटाच्या निविदा दरवर्षी काढल्या जात असल्या तरी विभागातील अधिकारी व कर्मचारी यांच्या संगनमताने कंत्राट जुन्या कंत्राटदारास मिळत आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, या संपूर्ण प्रकरणाची शासनाने चौकशी करून दोषी अधिकारी/कर्मचारी तसेच कंत्राटदारावर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) होय.

भोजन पुरवठादाराची मुदत संपुष्टात आल्याने आयुक्त, समाजकल्याण, पुणे यांनी अशा स्वरूपाचे पत्र निर्गमित केले होते.

(२) नाही.

कंत्राटदाराकडून पुरविण्यात आलेल्या भोजनाची देयके अदा करण्याबाबत आयुक्त, समाजकल्याण, पुणे यांनी दिनांक २४/०८/२०१८ रोजी सुधारीत पत्र निर्गमित केलेले असून, भोजन पुरवठादारांना वेळोवेळी मुदतवाढ देण्यात आलेली आहे.

(३) भोजन पुरवठादाराची मुदत संपुष्टात आल्याने अशा स्वरूपाचे पत्र निर्गमित करण्यात आले होते. तथापि, यामुळे वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांच्या भोजन पुरवठ्यावर कोणताही परिणाम झालेला नसून, विद्यार्थ्यांना नियमित भोजन पुरवठा करण्यात येत आहे. सबब पुरवठादारांवर कारवाईचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अनुदानित वसतिगृहातील कर्मचाऱ्यांना वेतनश्रेणी लागू
करून सोयी सुविधांमध्ये वाढ करण्याबाबत**

(११) * ४४२९८ डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४१३९९ ला दिनांक १० जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील अनुदानित वसतिगृहांमध्ये कार्यरत असलेल्या कर्मचाऱ्यांना मानधनाऐवजी वेतनश्रेणी लागू करण्यात येऊन वसतिगृहातील सोयी सुविधांमध्ये वाढ करण्यात यावी या मागणीसाठी वसतिगृहांतील कर्मचारी दिनांक १६ ऑगस्ट, २०१८ पासून प्राणांतिक आमरण उपोषण करित असल्याची बाब निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुसार या कर्मचाऱ्यांना मानधनाऐवजी वेतनश्रेणी लागू करण्याबाबत तसेच वसतिगृहांच्या सोयी सुविधांमध्ये वाढ करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) होय.

(२) अनुदानित वसतिगृहातील कर्मचाऱ्यांना वेतनश्रेणी ऐवजी त्यांच्या मानधनात वाढ करण्याचे तसेच या वसतिगृहांसाठी देण्यात येणाऱ्या परिपोषण अनुदानात वाढ करण्याचे प्रस्तावित आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

नागपूर जिल्ह्यातील रमाई आवास योजना व शबरी योजनेतर्गत
घरकुलांची कामे प्रलंबित असल्याबाबत

(१२) * ४५०५६ श्री.प्रकाश गजभिये : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनातर्फे ग्रामीण भागातील अनुसूचित जातीसाठी रमाई आवास योजना राबविली जात असून या योजनेतर्गत सन २०१८ मध्ये नागपूर जिल्ह्यात ५२८९ घरकुल बांधण्याचे निश्चित केले होते, त्यापैकी ३८१२ घरकुलांचे काम प्रलंबित आहे तर शबरी योजनेतर्गत नागपूर जिल्ह्याला १३१४ घरकुल बांधण्याचे निश्चित केले होते, त्यापैकी ५४९ घरकुलांचे काम प्रलंबित असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नागपूर जिल्ह्यात प्रधानमंत्री आवास योजनेतर्गत सन २००४ मध्ये राज्यात प्रथम तर सन २०१५-१६ मध्ये पाचवा क्रमांक पटकाविला आहे परंतु गेल्या दोन वर्षांत १३४६३ घरे मंजूर झाली असून, त्यापैकी केवळ ६७१२ घरांची कामे पूर्ण झाली आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर कामावर तालुकास्तरावर बीडीओ व त्यांच्यांतर्गत अधिकाऱ्यांचे नियंत्रण असून त्यांनी कामाची पाहणी करणे आवश्यक असते, मात्र जिल्ह्यात इतक्या मोठ्या प्रमाणात घरकुलांची कामे प्रलंबित असल्याने याकडे सर्व नियंत्रण अधिकाऱ्यांनी दुर्लक्ष केले असल्याचा आरोप होत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून सदरील घरकुले बांधण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) नाही.

रमाई आवास योजनेतर्गत सन २०१६-१७ करीता नागपूर जिल्हयासाठी १७६३ इतके उद्दीष्ट मंजूर असून एकूण १३४५ घरकुलांचे बांधकाम पूर्ण झाले आहे. त्यापैकी १५५ घरकुले रद्द करण्यात आली असून २६३ घरकुलांचे बांधकाम प्रगतीपथावर आहे. तसेच सन २०१७-१८ या वर्षासाठी एकूण ३५२६ इतके उद्दीष्ट मंजूर असून त्यापैकी ७७१ घरकुलांचे बांधकाम पूर्ण झाले आहे व उर्वरित घरकुलांचे बांधकाम प्रगतीपथावर आहे.

(२) अंशतः खरे आहे.

प्रधानमंत्री आवास योजनेतर्गत सन २०१६-१७ व सन २०१७-१८ या वर्षात नागपूर जिल्हयासाठी एकूण १३४६३ घरकुले मंजूर झाली असून त्यापैकी ७९६२ घरकुलांचे बांधकाम पूर्ण झाले आहे. त्यापैकी २८३९ घरकुलांचे बांधकाम प्रगतीपथावर आहे. उर्वरित २६६२ लाभार्थ्यांचे घरकुलांचे बांधकाम जागे अभावी सुरु झालेले नसून त्याकरीता जागा उपलब्ध करून घेण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**पालघर जिल्हयात विद्युतवाहक तारातील दोषांमुळे
नागरिकांचे व जनावरांचे मृत्यू झाल्याबाबत**

(१३) * ४५०८६ श्री.रविंद्र फाटक, अॅड.अनिल परब, श्री.बाळाराम पाटील :

सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) विद्युतवाहक तारातील काही दोषांमुळे जानेवारी, २०१८ पासून ते सप्टेंबर, २०१८ अखेरपर्यंत पालघर जिल्हयात विजेच्या धक्क्यामुळे किंवा तारा तुटून विजेचा प्रवाह जमिनीत पसरल्यामुळे काही नागरिक व जनावरे मृत्यूमुखी पडली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शिरगावहून पालघरकडे निघालेल्या घोडागाडीच्या दावणीला बांधलेल्या दोन घोड्यांचा धनसार गावी रस्त्यावर अस्ताव्यस्त पडलेल्या वीज प्रवाहित तारांना स्पर्श झाल्यामुळे जागीच मृत्यू झाल्याची घटना दिनांक १७ जुलै, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास घडली, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उक्त घटनेची शासनाकडून चौकशी करण्यात आली आहे काय, चौकशीचे निष्कर्ष काय आहेत व तदनुषंगाने महावितरणाच्या दोषी अधिकाऱ्यांविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) असल्यास, प्रस्तूत घटनातील नुकसानग्रस्ताना शासनाकडून नुकसान भरपाई देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) जानेवारी, २०१८ पासून ते सप्टेंबर, २०१८ अखेरपर्यंत पालघर विभागांतर्गत ९ म्हशी, ६ गाई, १ बैल, २ घोडे एकूण १८ गुरे विजेच्या धक्क्यामुळे महावितरण प्रणालीच्या संच मांडणीवर मृत्यूमुखी पडले आहेत.

(२) हे खरे आहे. दिनांक ११ जुलै, २०१८ रोजी सकाळी ८.२० मिनिटांच्या सुमारास लघुदाब वीज वाहिनीच्या तुटून पडलेल्या तारेला स्पर्श झाल्याने दोन घोड्यांचा मृत्यू झालेला आहे.

(३) सदर घटनेची चौकशी विद्युत निरीक्षक, निरीक्षण विभाग क्र. १, ठाणे यांच्यामार्फत करण्यात आली आहे. त्यांच्या अहवालानुसार सदर अपघात महावितरण विद्युत संचमांडणीवर झालेला असल्यामुळे नुकसान भरपाईस महावितरण कंपनी जबाबदार आहे.

(४) सदर अपघात प्रकरणी नुकसान भरपाई रक्कम रुपये ५०,०००/- महावितरण कंपनीमार्फत मंजूर करण्यात आली असून सदर रक्कम अपघातग्रस्ताच्या कायदेशीर वारसास दिनांक १५/११/२०१८ रोजी अदा करण्यात आलेली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नाफेडने कांदा खरेदी करूनही कांद्यांच्या
बाजारभावात घसरण सुरु असल्याबाबत**

(१४) * ४४९२३ श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, अॅड.राहुल नार्वेकर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.चंद्रकांत रघुवंशी, श्री.अमरनाथ राजूरकर : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात आतापर्यंत नाफेडने ११ हजार मेट्रिक टन कांदा रुपये १२ कोटी खर्च करून खरेदी केला असून कांदा साठवणूकीसाठी पुरेशा चाळी मिळत नसल्याने निर्धारित २५ हजार मेट्रिक टन खरेदीचे लक्ष्य गाठताना नाफेडची दमछाक होत असल्याचे व कांद्यांची बाजारभावातील घसरण दिवसेंदिवस सुरु असल्याचे दिनांक ३१ जुलै, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, राज्यातील नाफेडच्या गोदामांमध्ये सुमारे ७०० ते ८०० टन कांदा पडून असल्याचे माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, सदर कांदा साठवणूकीमुळे नाफेडची गोदामे अन्य शेतमाल साठवणुकीसाठी उपलब्ध होत नाहीत, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व सदर साठवणूक केलेल्या कांद्याच्या विक्रीचे नियोजन काय केले आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) नाफेडने नाशिक जिल्ह्यातील लासलगांव व पिंपळगांव बसवंत या दोन कृषी उत्पन्न बाजार समितीमध्ये १३००० मे.टन कांद्याची खरेदी केलेली आहे. यासाठी नाफेडने स्वतःची साठवणूक व्यवस्था तसेच भाडे तत्वावर उपलब्ध झालेल्या शेतकऱ्यांच्या कांदाचाळी घेऊन खरेदी केलेल्या कांद्याची साठवणूक केलेली आहे. सदर कांदा खरेदीसाठी प्रशासकीय खर्च व साठवणूक खर्चासह रुपये १००० प्रतिक्विंटल खरेदी किंमत आहे.

(२) व (३) नाफेडने खरेदी केलेला कांदा नाफेडच्या स्वतःच्या गोडावूनमध्ये व इतर गोडावूनमध्ये साठवणूक केलेला आहे. सदर खरेदी केलेला कांदा विक्रीसाठी इतर राज्यात टप्प्याटप्प्याने पाठविण्याचे काम सुरु आहे.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्याच्या तूरडाळ वाटपात गैरव्यवहार झाल्याबाबत

(१५) * ४३९९७ श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.किरण पावसकर, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नावेंकर, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतिश चव्हाण, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते, श्री.खवाजा बेग, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गणी, श्री.अनिल भोसले, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.जनार्दन चांदूरकर, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.मोहनराव कदम, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.सुभाष झांबड, श्री.हरिसिंग राठोड, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.चंद्रकांत रघुवंशी, श्री.जयंत पाटील : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) स्वस्त धान्य विभागाच्या ठाणे उपनियंत्रक कार्यालयांतर्गत एकूण १ हजार ४३५ स्वस्त धान्य दुकाने कार्यरत असून या सर्व दुकानदारांनी तूरडाळ खरेदीपोटी ४ कोटी ३६ लाख ३७ हजार ३९ रुपये माहे जून, २०१८ च्या पहिल्या आठवड्यात शासनाकडे जमा केले असून एकूण १५ हजार ७२ क्विंटल तूरडाळीची मागणी केली आहे तसेच राज्याच्या शिधावाटप विभागाने दोन लाख टन तूरडाळीची मागणी केली असून १९ हजार टन तूरडाळीचे पैसे पणन विभागाकडे जमा करूनही तूरडाळ शिधावाटप विभागाकडे न पोहचता त्यामध्ये गैरव्यवहार झाल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) तसेच, मुंबई विशेषतः राज्यात स्वस्त धान्य दुकानांवर मिळत असलेल्या गहु-तांदूळ इत्यादी धान्यांमध्ये कचरा, खडे आदि असलेले निकृष्ट दर्जाचे धान्य वितरीत होत असल्याने ग्राहकांनी स्वस्त धान्य दुकानातून धान्य घेणे बंद केल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले असून राज्यात कार्डधारकांना आधार ने लिंक केल्यानंतर धान्याचा काळाबाजार बऱ्याच प्रमाणात कमी झाला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, धारावी व भांडूप येथील रास्त दुकानात तूरडाळ उपलब्ध नसून गोरेगाव पश्चिमेकडील अनेक दुकानात तूरडाळ तशीच पडून असल्याचे निदर्शनास आले, तसेच प्रत्येक दुकानदाराला सरासरी १० क्विंटलच्या

आसपास तूरडाळ मिळणे अपेक्षित असतानाही आजमितीस मागणीनुसार तूरडाळ शासनाकडून उपलब्ध करून देण्यात आलेली नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, महाराष्ट्र स्टेट को.ऑपरेटिव्ह मार्केटिंग फेडरेशन, मुंबई परिसरातील ४ हजार २०० शिधावाटप विभागाकडे माहे जुलै, २०१८ मध्ये तसेच ऑगस्ट, २०१८ च्या पहिल्या आठवड्यात पाठविलेली २१ हजार टन तूरडाळ ग्राहकांना न देता तिची पाकिटे फोडून तो माल काळ्या बाजारात विक्रीसाठी गुजरात राज्यात, पुणे, व नाशिक जिल्ह्यात पाठविण्यात आला तसेच तूरडाळीची शिधावाटप दुकानांवर टंचाई असताना दुसरीकडे मीरा रोडच्या प्लेझंट पार्कपासून मीरा गावाकडे जाणाऱ्या एका जागेवर शासकीय तूरडाळीची असंख्य पाकिटे टाकण्यात आल्याचे शिव मावळा प्रतिष्ठानचे नामदेव काशीद यांनी सहा. शिधावाटप अधिकाऱ्यांना दिनांक २२ ऑगस्ट, २०१८ रोजी कळविले होते, तसेच पूर्वद्रुतगती मार्गावर, नवी मुंबई येथेही शासकीय तूरीच्या डाळीच्या रिकाम्या पिशव्या आढळून आल्या आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, एवढ्या मोठ्या प्रमाणावर मागणीपेक्षा कमी प्रमाणात तूरडाळ स्वस्त धान्य दुकानदारांना वितरीत करण्याची कारणे काय आहेत,

(६) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून शिधावाटप धारकांना स्वस्त व स्वच्छ तूरडाळ मिळणेबाबत कार्यवाही करून सदर प्रकरणात तूरडाळीच्या झालेल्या गैरव्यवहारांची तसेच स्वस्त धान्य दुकानांवर निकृष्ट दर्जाचे होत असलेल्या धान्य वितरणाबाबत उच्चस्तरीय चौकशी करून दोषी आढळून येणाऱ्या संबंधितांवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) नाही.

मुंबई शहर/उपनगर व ठाणे उपनियंत्रक कार्यालयाकडून जून, २०१८ मध्ये ३१४०० क्विंटल तूरडाळीची नोंदणी केली होती. आणि त्यासाठी ३.६५ कोटी पणन महासंघाकडे जमा केलेले होते. तसेच राज्यातील शिधावाटप कार्यालयाकडून जुलै व ऑगस्ट, २०१८ मध्ये १.७८ लाख क्विंटल तूरडाळीची मागणी केली होती.

(२) भारतीय अन्न महामंडळ व जिल्हा पुरवठा अधिकारी यांच्या कार्यालयाच्या प्रतिनिधींकडून अन्नधान्याची उचल करण्यापूर्वी संयुक्त तपासणी केली जाते. कचरा, खडे इ. मिश्रीत निकृष्ट दर्जाचे धान्य आढळल्यास भारतीय अन्न महामंडळाकडून अन्नधान्याची पोती बदलून देण्यात येतात.

राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा योजनेतर्गत वितरीत करण्यात येणारे अन्नधान्य व डाळ ई-पॉस मशिनद्वारे शिधावाटप धारकांची बायोमेट्रीक ओळख पटवून वितरीत केली जाते.

(३) माहे ऑक्टोबर, २०१८ अखेरपर्यंत धारावी येथे ११३१.६७ क्विंटल व भांडूप येथे ९७८.०४ क्विंटल तूरडाळ प्राप्त झाली असून, त्यापैकी अनुक्रमे १०५३.०३ क्विंटल व ६४७.७१ क्विंटल तूरडाळीची विक्री करण्यात आली आहे. उर्वरित तूरडाळीची विक्री करण्यात येत आहे. तसेच गोरेगाव येथे १३८२.० क्विंटल तूरडाळ प्राप्त झाली असून सदर तूरडाळीची विक्री करण्यात आली आहे.

(४) महाराष्ट्र राज्य सहकारी पणन महासंघ, मुंबई शहर/उपनगर, ठाणे जिल्हा पुरवठा अधिकारी आणि रायगड जिल्हा पुरवठा अधिकारी यांच्याकडून तूरडाळीची नोंदविण्यात आलेली मागणी पुढीलप्रमाणे आहे :-

	जुलै	ऑगस्ट
मुंबई शहर/उपनगर	५४७.८४	६७.८०
ठाणे जिल्हा पुरवठा अधिकारी	०.००	१३९५.५०
रायगड जिल्हा पुरवठा अधिकारी	०.००	३१३३.२०

पूर्व द्रुतगती महामार्गावरील सर्व्हिस रोड जोगेश्वरी-विक्रोळी लिंक रोड सिग्नल जवळ आढळलेल्या तूरडाळीच्या पिशव्यांचा पंचनामा केला असता, आढळून आलेल्या ३ रिकाम्या पिशव्यांमध्ये अथवा आजूबाजूला तूरडाळीचा एकही दाणा आढळून आलेला नाही. तदनंतर प्रधान कार्यालयाचे फिरते पथक व ई-परिमंडळ कार्यालयांतर्गत शिधावाटप कार्यालयातील अधिकारी व कर्मचाऱ्यांची ८ पथके स्थापन करून तपासणी करण्यात आली असून या भागातील ३० ई भांडूप व ४५ ई विक्रोळी या शिधावाटप कार्यालयातून अनुक्रमे १००% व ९५% तूरडाळीची ऑनलाईन विक्री झाली आहे.

ई-परिमंडळ कार्यालयांतर्गत ८ शिधावाटप कार्यालयातील शिधावाटप दुकानांना माहे जुलै, २०१८ पर्यंत प्राप्त झालेल्या तूरडाळीच्या एकूण विक्रीपैकी ९७.५०% तूरडाळीची ई-पॉस मशिनद्वारे विक्री करण्यात आली आहे.

(५) मुंबई व ठाणे कार्यक्षेत्रातील तूरडाळीची मागणी सुरुवातीच्या कालावधीत नियंत्रक (शिधावाटप) यांच्याकडून व नंतरच्या कालावधीत उपनियंत्रक (शिधावाटप) संबंधित परिमंडळ यांच्याकडून नोंदविण्यात येत आहे. मागणीनुसार तूरडाळीचा पुरवठा महाराष्ट्र राज्य सहकारी पणन महासंघाकडून केला जात आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्य अपंग वित्त विकास महामंडळाकडून कर्ज वाटप बंद झाल्याबाबत

(१६) * ४४३३८ श्री.रामदास आंबटकर, प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार :

सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्य अपंग वित्त विकास महामंडळ यांच्याकडून अपंगांना कर्ज वाटप बंद करण्याबाबतचे पत्र दिनांक २७ जुलै, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास व्यवस्थापकीय संचालक, म.रा.अपंग वित्त व विकास महामंडळ, मुंबई यांचे कार्यालयाकडून सर्व जिल्हा व्यवस्थापक यांना देण्यात आल्याचे निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदर कर्ज प्रकरण बंद केल्याने राज्यातील अपंग स्वयंरोजगारापासून वंचित राहिल्यामुळे अपंगांवर उपासमारीची पाळी आली असून सदर आदेश शासन रद्द करणार आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) दिनांक २७/०७/२०१८ च्या पत्रान्वये कर्ज योजनांचे नवीन अर्ज पुढील आदेशापर्यंत स्विकारू नयेत असे कळविण्यात आले होते.

(२) सदर पत्र रद्द करण्यात आले आहे.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**महावितरण कंपनीला वीज चोरी व वीज गळतीमुळे
आर्थिक नुकसान झाल्याबाबत**

(१७) * ४४५८७ आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.मोहनराव कदम, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.सुभाष झांबड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यात महावितरण कंपनीला वीज चोरी व वीज गळतीमुळे सुमारे ३ हजार कोटीचे आर्थिक नुकसान झाल्याची बाब माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदरील वीज गळती रोखण्यासाठी महावितरण कंपनीकडून कोणती उपाययोजना केली जात आहेत व सदरील वीज गळतीचा भार ग्राहकांवर पडत असल्याने ग्राहकामधून संताप व्यक्त होत असल्याने वीज चोरी व वीज गळती करणाऱ्या ग्राहकांवर शासनाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे नाही.

(२) वितरण प्रणालीत सुधारणा करून तांत्रिक हानी कमी करण्यासाठी महावितरण कंपनीतर्फे विविध पायाभूत सुधारणा योजना राबविल्या जात आहेत. तसेच कायमस्वरूपी फिरत्या पथकाद्वारे वीज चोरी शोधून चोरी करणाऱ्यांवर कायदेशीर कार्यवाही केली जाते. मागील तीन वर्षांत मा.आयोगाने ठरवून दिलेल्या वितरण हानीच्या उद्दीष्टापेक्षा प्रत्यक्षात वितरण हानी कमी राखण्यात महावितरण कंपनीने यश मिळविले आहे व त्याचा फायदा ग्राहकांना होत आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

शेतकऱ्यांच्या कृषीपंपाच्या वीज देयकात दुरुस्ती करण्याबाबत

(१८) * ४५०७८ श्री.जयंत पाटील, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.हेमंत टकले : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महावितरणने शेतकऱ्यांना जास्त वीज देयक पाठवल्याने शेतकऱ्यांच्या थकबाकीचा आकडा २२ हजार कोटीपर्यंत गेल्याचे महाराष्ट्र वीज ग्राहक संघटनेने माहे मार्च, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान मा.मुख्यमंत्र्यांच्या निदर्शनास आणून दिल्यानंतर सर्व ४० लाख कृषीपंपाच्या वीज वापराचे प्रत्यक्ष रिडींग घेवून दिनांक १५ ऑगस्ट, २०१८ अखेरपर्यंत वीज देयकात दुरुस्ती करण्याचे आश्वासन मा.मुख्यमंत्र्यांनी दिले असतानाही ५ महिन्यांनंतरही त्याची कार्यवाही झालेली नसल्याने तीव्र आंदोलन छेडण्याचा इशारा महाराष्ट्र वीज ग्राहक संघटनेने माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या पहिल्या आठवड्यात दिला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तसेच कृषीपंपाचे वीज देयक दुरुस्ती न करण्याची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, सदरहू कृषीपंपाची वीज देयक दुरुस्ती विनाविलंब करून सुधारित वीज देयक संबंधित शेतकऱ्यांना देण्याच्यादृष्टीने शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे आहे.

(२) व (३) महावितरण दिनांक २८/१२/२०१७ च्या परिपत्रकानुसार शेतीपंपाची वीज देयकाबाबतच्या तक्रारींचे निवारण करण्यासाठी उपविभागीयस्तरावर वाहिनीनिहाय शिबीरे आयोजित करण्यात आलेली असून त्यामध्ये कृषीपंप ग्राहकांच्या तक्रारीचे निवारण करण्यात येत आहे. सदर मोहिमेमध्ये राज्यात माहे सप्टेंबर, २०१८ अखेर २५०६ शिबीरे आयोजित करण्यात आलेली असून त्यामध्ये कृषीपंप देयकाच्या ५४,१९६ कृषी ग्राहकांच्या वीज देयकांची दुरुस्ती करण्यात आलेली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

शासकीय प्राधिकरणांची वीज देयके प्रलंबित असल्याबाबत

(१९) * ४४४९५ श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.हेमंत टकले, श्री.अनिकेत तटकरे, श्री.किरण पावसकर, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.अनिल भोसले, श्री.विक्रम काळे, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.रामराव वडकुते, अॅड.निरंजन डावखरे, डॉ.(श्रीमती) मनिषा कायंदे : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अकोला, अमरावती, औरंगाबाद, बारामती, भांडूप, चंद्रपूर, गोंदिया, जळगाव, कल्याण, कोकण, कोल्हापूर, लातूर, नागपूर, नांदेड, नाशिक व पुणे येथील महावितरणच्या ३२ हजार ३१९ शासकीय वीज ग्राहकांनी माहे एप्रिल, २०१८ पासून १ हजार ४६ कोटी रुपयांचे वीज देयक थकविले असल्याची बाब माहे ऑगस्ट, २०१८ च्या शेवटच्या आठवड्यात निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, रस्त्यांवरील वीज आणि पाण्यासाठी वापरल्या जाणाऱ्या विजेच्या देयकापोटी असलेली थकबाकी वसूल करण्याची महावितरणची जबाबदारी दिवसेंदिवस वाढत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले तसेच सदरहू थकबाकी वसुलीसाठी कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे आहे. एकूण १,३४,७९६ शासकीय वीज ग्राहकांची माहे मार्च, २०१८ अखेर एकूण रुपये ५०५७ कोटी थकबाकी होती व माहे ऑगस्ट, २०१८ अखेर एकूण १,५३,१३१ थकीत ग्राहकांकडे रुपये ५,६५७ कोटी थकबाकी आहे. माहे एप्रिल, २०१८ ते माहे ऑगस्ट, २०१८ दरम्यान एकूण रुपये ६०० कोटी थकबाकीत वाढ झालेली आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) शासन निर्णय क्रमांक : वीदेव २०१८/प्र.क्र.१०/ऊर्जा-५, दिनांक १६/०५/२०१८ अनुसार शासनाच्या पाणीपुरवठा व पथदिवे ग्राहकांकडे दिनांक ३१ मार्च, २०१८ अखेर असलेल्या मूळ थकबाकीपैकी ५०% रक्कम चौदाव्या वित्त

आयोगाच्या निधीतून संबंधित विभागामार्फत महावितरण कंपनीस द्यावयाची असून उर्वरित ५०% रक्कम व एप्रिल, २०१८ पासूनची चालू देयके संबंधित शासकीय ग्राहकांनी महावितरण कंपनीकडे भरावयाची आहेत. मूळ थकबाकीच्या ५०% रक्कमेपैकी रुपये ४६७.७४ कोटी इतकी रक्कम महावितरण कंपनीस प्राप्त झाली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**तुमसर (जि.भंडारा) येथील सिवेज पाणी उपचार संयंत्र
(एसटीपी) चे बांधकामात सदोष असल्याबाबत**

(२०) * ४५१५१ डॉ.परिणय फुके : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) तुमसर (जि.भंडारा) येथील मॅगनीज ओर इंडिया लि. (मॉयल) मध्ये लाखो रुपये खर्च करून नव्याने उभारण्यात आलेल्या सिवेज पाणी उपचार संयंत्र (एसटीपी) चे बांधकामात सदोष असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, नागरिकांना परिणामी वापरासाठी शुध्द पाणी मिळण्याऐवजी अशुध्द व दूषित पाणी मिळत असून मॉयल परिसरातील माती व पाण्याच्या प्रदूषणात मोठी वाढ झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१) हे खरे नाही.

(२) सदर कामाच्या दरम्यान तांत्रिक दृष्ट्या कुठल्याही दोष आढळून आलेला नाही. तसेच सदर कामाबाबतीत स्थानिक नागरिकांकडून कुठलेही निवेदन प्राप्त झालेले नाही, असे मॅगनीज ओर इंडिया लिमिटेड यांनी शासनास कळविले आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नामांकित इंग्रजी मिडीयम शाळेमध्ये आदिवासी विद्यार्थ्यांना
शैक्षणिक व अन्य सोयी सुविधा मिळण्याबाबत**

(२१) * ४५०६७ श्री.अनिल भोसले, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.नागोराव गाणार, श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.विक्रम काळे, श्रीमती विद्या चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.रामराव वडकुते : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आदिवासी विकास विभागांतर्गत चालविण्यात येणाऱ्या चिखली येथील (जि.पुणे) प्रज्ञान बोधिनी नामांकित इंग्लिश मिडीयम शाळेची मान्यता शासनाने रद्द केल्याची बाब माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या शाळेत शिकणाऱ्या आदिवासी विद्यार्थ्यांचे दुसऱ्या शाळेत समायोजन केले नसल्याने विद्यार्थ्यांच्या पालकांनी जव्हार आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालयासमोर माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान विद्यार्थ्यांसमवेत बेमुदत आमरण उपोषण सुरु केले होते, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, यासंदर्भात शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार सदर विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक व अन्य सोयी सुविधा पुरविण्याबाबत तसेच ६३ मुलांचे समायोजन करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) प्रज्ञान बोधिनी इंग्लिश मिडीयम स्कूल, चिखली, जि.पुणे येथे सन २०१७-१८ मध्ये प्रवेशित असलेले ६३ विद्यार्थ्यांचे समायोजन दिनांक १४/८/२०१८ रोजीच्या शासन पत्रान्वये आत्मा मलिक इंग्लिश मिडीयम स्कूल, अघई, ता.शहापूर या नामांकित शाळेमध्ये करण्यात आले आहे. दिनांक १६/८/२०१८ पासून ६३ विद्यार्थी आत्मा मलिक इंग्लिश मिडीयम स्कूल, अघई, ता.शहापूर या नामांकित शाळेमध्ये प्रवेशित झालेले आहे.

(४) प्रश्न उदभवत नाही.

राज्यातील कृषीपंपांच्या विद्युत जोडण्या प्रलंबित असल्याबाबत

(२२) * ४५१६० श्री.खवाजा बेग, श्री.आनंद ठाकूर, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.हेमंत टकले : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात वीज, पाणी व शासनाच्या विविध योजनांचा लाभ शेतकऱ्यांना मिळत नसल्याने सर्वाधिक आत्महत्या झाल्या असून सन २०१४ पर्यंत विदर्भ, मराठवाडा व पश्चिम महाराष्ट्रासह ६ लाख ९ हजार कृषीपंपांचा अनुशेष असून कृषीपंप जोडणी अर्जासह पैसे भरूनही जोडणी प्रलंबित असल्याचेही निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, विदर्भात गेल्या दोन वर्षात कृषीपंपांचा अनुशेष दूर करण्यासाठी रुपये ६१० कोटी ५४ लाख खर्च करूनही अनुशेष निधी अजूनही अखर्चित असून कृषी पंपांचा अनुशेष दूर करणेकरीता सन २०१७-१८ मध्ये ९७९ कोटी १० लक्ष निधी प्रस्तावित केला होता, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, कृषीपंप जोडण्यास विलंब होत असला तरी उपलब्ध कृषीपंपांना यवतमाळ जिल्ह्यास चक्राकार पध्दतीने दिवसा व रात्री आठ तास वीज पुरवठा केला जात असून जिल्ह्यातील राळेगाव व पांढरकवडा परिसरात वाघाची भीती असल्यामुळे दिवसाचे भारनियमन करू नये असे शेतकऱ्यांनी निवेदन देऊनही त्या भागात भारनियमन केले जात आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, कृषीपंपांच्या जोडणीसाठी विदर्भ-मराठवाड्याचा विचार केल्यास येथे १ लाख ७ हजार ३५४ शेतकऱ्यांनी विद्युत जोडणीचे पैसे भरूनही त्यांना जोडणी मिळाली नसून मराठवाड्यातील बीड जिल्ह्यात हा आकडा ६ हजार ८८२ वर पोहोचला आहे तर पश्चिम महाराष्ट्रात सुद्धा पैसे भरलेल्यांची संख्या ५८ हजार ९१२ आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) राज्यात मार्च, २०१४ अखेर २,०२,३५२ कृषीपंप वीज जोडणीसाठी पैसे भरून अर्ज प्रलंबित होते.

(२) विदर्भ व मराठवाड्यातील विविध योजनेतर्गत सन २०१४-१५ ते ऑक्टोबर, २०१८ अखेर ३,०९,३८२ कृषीपंपाचे ऊर्जाकरण करण्यात आले आहे.

(३) यवतमाळ जिल्ह्यातील कृषी ग्राहकांना मा.विद्युत नियामक आयोगाच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार दिवसा ८ तास किंवा रात्री ८ तास चक्राकर पध्दतीने श्री फेज वीज पुरवठा दिनांक १०/१०/२०१८ पासून करण्यात येत होता. परंतु यवतमाळ जिल्ह्यातील राळेगाव व पांढरकवडा या उपविभागांतर्गत येणाऱ्या कृषी वाहिन्यांवर दिनांक २/११/२०१८ पासून दिवसा ८ तास किंवा रात्री ८ तास चक्राकर पध्दतीने करण्यात येणाऱ्या वीज पुरवठ्या ऐवजी फक्त दिवसा ८ तास वीज पुरवठा दररोज करण्यात येत आहे.

(४) ऑक्टोबर, २०१८ अखेर विदर्भ व मराठवाड्यामध्ये ११५४६५ कृषीपंप वीज जोडणीसाठी पैसे भरून अर्ज प्रलंबित आहेत. त्यामध्ये बीड जिल्ह्यातील ९६६४ अर्जांचा समावेश आहे. तसेच पश्चिम महाराष्ट्रात ऑक्टोबर, २०१८ अखेर ५१,५३७ कृषीपंप वीज जोडणीसाठी पैसे भरून अर्ज प्रलंबित आहेत.

(५) राज्यात मार्च, २०१८ अखेर पैसे भरून प्रलंबित असलेल्या कृषीपंपांना उच्चदाब वितरण प्रणाली (HVDS) योजनेतर्गत वीज जोडण्या देण्याची कार्यवाही सुरु आहे.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**राज्य औद्योगिक क्षेत्र वीज, पाणी व अत्यावश्यक
सुविधेअभावी प्रलंबित असल्याबाबत**

- (२३) * ४४५४३ श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.सुभाष झांबड :
सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) राज्य औद्योगिक क्षेत्र वीज, पाणी व अत्यावश्यक सुविधेअभावी प्रलंबित राहिले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सन २०१४-१५ मध्ये ८ टक्के असलेला औद्योगिक विकासदर सन २०१७-१८ मध्ये ६.५ टक्क्यांवर आला असून अनियमित पावसाने कृषी उत्पादनातही २ टक्के घट होऊन हे उत्पन्न ११ टक्क्यांवर आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून राज्यासाठी १२ व्या वित्त आयोगाने अधिक आर्थिक मदत द्यावी यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१) हे खरे नाही.

राज्यात उद्योगासाठी पर्याप्त वीज, पाणी व अत्यावश्यक सुविधा उपलब्ध आहेत.

मेक इन इंडिया सप्ताह २०१६ व मॅग्नेटीक महाराष्ट्र: कॉन्व्हर्जन्स २०१८ कार्यक्रमाच्या माध्यमातून राज्यात मोठ्या प्रमाणावर औद्योगिक गुंतवणूक झालेली आहे.

(२) अ) महाराष्ट्राची आर्थिक पाहणी २०१७-१८ अहवालामध्ये उद्योग या शिर्षाखाली खाण व दगड खाण काम, वस्तुनिर्माण, वीज, वायु, पाणीपुरवठा व इतर उपयोगिता सेवा तसेच बांधकाम क्षेत्राचा समावेश होतो. सदर अहवालानुसार राज्याचा एकत्रित उद्योग क्षेत्राचा स्थूल राज्य मूल्यवृद्धीचा वार्षिक वृद्धिदर सन २०१४-१५ मध्ये ८ टक्के होता व सन २०१७-१८ मध्ये ६.५ टक्के होता. सन २०१७-१८ मधील उद्योग क्षेत्राचा वार्षिक वृद्धिदर हा पुर्वानुमान अंदाजावर आधारित आहे. वर्ष २०१८-१९ च्या आर्थिक पाहणी अहवालात सदर वृद्धिदर पहिल्या सुधारित अंदाजानुसार तयार करून प्रकाशित करण्यात येईल. त्यामुळे त्यात बदल होऊ शकतो.

तथापि, उद्योग (वस्तुनिर्माण) क्षेत्रातील आकडेवारी पुढीलप्रमाणे आहे :-

सन २०१४-१५ मध्ये मूल्यवृद्धीचा वार्षिक दर ५.१ टक्के असा होता. त्यानंतर २०१५-१६ मध्ये ८.२, २०१६-१७ मध्ये ८.३ टक्के व २०१७-१८ मध्ये ७.६ टक्के दर आहे. सन २०१७-१८ चा ७.६ टक्के दर हा पहिल्या सुधारित अंदाजावर आधारित असून सदर आकडेवारीमध्ये बदल होवू शकतो. त्यामुळे सन २०१४-१५ च्या वार्षिक मूल्यवृद्धीच्या दराच्या ५.१ तुलनेत राज्याने वस्तुनिर्माण क्षेत्रात २०१५-१६ पासून प्रगती केल्याचे दिसून येत आहे.

ब) सन २०१४-१५ मध्ये जून ते सप्टेंबर कालावधीत ८१३.६ मि.मी. प्रत्यक्ष पाऊस झाला आहे. सरासरीच्या तुलनेत ७१.९२ टक्के पर्जन्यमान झाले आहे. सन २०१७-१८ जून ते सप्टेंबर कालावधीत ९२३.६ मि.मी. प्रत्यक्ष पाऊस झाला आहे. सरासरीच्या तुलनेत ८१.६ टक्के पर्जन्यमान झाले आहे.

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय महाराष्ट्र राज्य यांचेकडील महाराष्ट्राची आर्थिक पाहणी अहवाल सन २०१७-१८ नुसार महाराष्ट्र राज्यातील सन २०१४-१५ मधील तृणधान्य ९२.५९ लाख टन, कडधान्य २०.१९ लाख टन, एकूण अन्नधान्य ११२.७८ लाख टन, एकूण गळीतधान्य २८.५ लाख टन, ऊस पीक ८४६.९९ लाख टन व कापूस ७०.०० लाख गाठी (१७० किलोची १ गाठ) उत्पादन होते तर सन २०१७-१८ मधील चतुर्थ पुर्वानुमान अहवालानुसार तृणधान्य अहवालानुसार तृणधान्य १०४.२४ लाख टन, कडधान्य ३३.०४ लाख टन, एकूण अन्नधान्य १३७.२७ लाख टन, एकूण गळीत धान्य ४२.६६ लाख टन, ऊस पीक ८३१.३४ लाख टन व कापूस ६५.५१ लाख गाठी (१७० किलोची १ गाठ) उत्पादन होते. सन २०१४-१५ च्या तुलनेत सन २०१७-१८ मध्ये तृणधान्य उत्पादनात १२.५८ टक्के वाढ, कडधान्य ६३.६५ टक्के वाढ, एकूण अन्नधान्य २१.७१ टक्के वाढ, एकूण गळीतधान्य उत्पादनात ४९.६८ टक्के वाढ, ऊस पीक उत्पादनात १.८५ टक्के घट व कापूस उत्पादनात ६.४१ टक्के घट दिसून येत आहे. सदर वस्तुस्थितीनुसार सन २०१७-१८ मध्ये ऊस पीक व कापूस उत्पादन वगळता उर्वरित कृषी उत्पादनामध्ये वाढ झाल्याचे दिसून येते.

- (३) १२ व्या वित्त आयोगाचा कालावधी हा सन २००५-२०१० असा होता. केंद्र शासनाने दिनांक २७/११/२०१७ रोजीच्या अधिसूचनेअन्वये १५ व्या वित्त आयोगाची स्थापना केली आहे. सदर केंद्रीय वित्त आयोगाकडे केंद्राच्या कर उत्पन्नावरील १४ व्या केंद्रीय वित्त आयोगाच्या शिफारशीनुसार मिळणारा ४२ टक्के हिस्सा ५० टक्के करावा, असे निवेदन महाराष्ट्र राज्याने केले आहे.
- (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**एनईएमएल पोर्टल बंद असल्याने ऑनलाईन नोंदणी
करण्यात न आल्याबाबत**

- (२४) * ४४७३१ प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.नागोराव गाणार : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३९२३२ ला दिनांक १२ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-
- (१) खरीप हंगामामध्ये राज्यात नाफेडच्यावतीने मूग, उडीद व सोयाबीनची खरेदी हमीभावाने शासन करणार असल्याने यासाठी ऑनलाईन नोंदणी करण्याच्या सूचना शेतकऱ्यांना देण्यात आल्या परंतु एनईएमएल पोर्टल बंद असल्याने शेतकऱ्यांना नोंदणी करण्यात येत नसल्याची बाब माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या शेवटच्या आठवड्यात निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, नाफेड केंद्रासाठी शासनाची पूर्वतयारी नसल्याने पोर्टल बंद आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, एनईएमएल पोर्टल सुरु करण्यास दिरंगाई करणाऱ्या अधिकारी व कर्मचाऱ्यांवर शासनाने कोणत्या स्वरूपाची कारवाई केली वा करण्यात येत आहे तसेच पोर्टल कधीपर्यंत सुरु होणे अपेक्षित आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) राज्यात हंगाम २०१८-२०१९ मध्ये मूग, उडीद व सोयाबीनची हमीभावाने खरेदी करण्यासाठी नाफेडच्यावतीने महाराष्ट्र राज्य सहकारी पणन महासंघ, मुंबई व विदर्भ सहकारी पणन महासंघ, नागपूर या दोन संस्थांची नियुक्ती केली असून खरेदीच्या पूर्वतयारी अंतर्गत दिनांक २५/९/२०१८ पासून शेतकऱ्यांची ऑनलाईन नोंदणी सुरु करण्यात आली आहे.

(२) नाही.

(३) दिनांक २५/९/२०१८ पासून मूग व उडीदासाठी आणि सोयाबीनसाठी दिनांक ०१/१०/२०१८ पासून ऑनलाईन नोंदणी सुरु केली असून मूग व उडीदाची प्रत्यक्ष खरेदी दिनांक १६/१०/२०१८ पासून आणि सोयाबीनची खरेदी दिनांक ०१/११/२०१८ पासून सुरु करण्यात आली आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही

राज्यात विजेच्या सिंगल फेज मीटरची कमतरता असल्याबाबत

(२५) * ४४४६५ श्री.आनंदराव पाटील, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.चंद्रकांत रघुवंशी, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.सुभाष झांबड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, आर्कि.अनंत गाडगीळ, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, अॅड.निरंजन डावखरे : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४२१८८ ला दिनांक १७ जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यभरात सद्यःस्थितीत विजेच्या सिंगल फेज मीटरची कमतरता असल्यामुळे वीज ग्राहकांना अडचणींचा सामना करावा लागत असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यामुळे वीज मीटर मिळत नसल्याने ग्राहक अंधारात रहात आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर प्रकरणी शासनाने चौकशी करून ग्राहकांना सिंगल फेज मीटर त्वरीत मिळण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) व (२) हे खरे नाही. सौभाग्य योजनेमध्ये विहित कालावधीत नवीन वीज जोडण्यांचे उद्दिष्ट पूर्ण करण्याकरीता उपलब्ध मीटर साठ्यामधून सौभाग्य लाभार्थींना वीज जोडण्या देण्यात आल्या आहेत. दिनांक ११/१०/२०१७ ते दिनांक ११/११/२०१८ पर्यंत सौभाग्य योजनेतर्गत ८,३३,८८९ इतक्या वीज जोडण्या देण्यात आल्या आहेत.

(३) महावितरण कंपनीच्या मुख्य कार्यालयातर्फे एकूण ३० लक्ष नवीन सिंगल फेज मीटर्स पुरवठा करण्यासाठी दिनांक २४/०७/२०१८ रोजी विविध पुरवठादारास आदेश देण्यात आले आहेत. या पुरवठा आदेशांमधून सर्व क्षेत्रिय कार्यालयांना सुरळीतपणे सिंगल फेज मीटर्सचा पुरवठा करण्यात येत आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**दारव्हा व घाटंजी (जि.यवतमाळ) तालुक्यात
कापूस विक्री केंद्र सुरु करण्याबाबत**

(२६) * ४४८६० श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्रात यवतमाळ जिल्हा कापूस उत्पादनाकरीता अग्रस्थानी आहे, परंतु घाटंजी व दारव्हा हे दोन्ही तालुके कापूस उत्पादनासाठी अव्वल असताना भारतीय कापूस निगम लिमिटेड (सीसीआय) यांनी आपल्या यादीतून दारव्हा व घाटंजी हे दोन्ही तालुके कापूस विक्री केंद्रांमधून वगळल्याची बाब माहे ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरील दोन्ही तालुके वगळल्यामुळे येथील शेतकऱ्यांना नवीन कापूस विक्री केंद्र शोधावे लागत असून कापूस खरेदी केंद्र दारव्हा व घाटंजी हे तालुके यादीत समाविष्ट करण्याची मागणी सर्व स्तरावरून करण्यात येत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शासन घाटंजी व दारव्हा या दोन्ही कापूस विक्री केंद्रांना सुरु करण्याचे आदेश भारतीय कापूस निगम लिमिटेड (सीसीआय) यांना देण्यात येणार आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) हे खरे नाही.

(२) नाही.

(३) व (४) गतवर्षीप्रमाणे दारव्हा व घाटंजी येथे खरेदी केंद्र सुरु करण्यासाठी जिनिंग प्रेसिंग फॅक्ट्रीची नियुक्ती करण्यासाठी निविदा मागविण्यात आल्या आहेत. निविदा अंतिम झाल्यानंतर पुढील कार्यवाही केली जाईल.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील गणेश मूर्तीकारांना सोयी सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत

(२७) * ४४१६९ श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.शरद रणपिसे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.सुभाष झांबड, श्री.चंद्रकांत रघुवंशी, श्री.अमरनाथ राजूरकर : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात मोठ्या प्रमाणात गणेशोत्सव साजरा होत असून मूर्ती घडवणाऱ्या कलाकारांना सध्याच्या वाढत्या महागाईमुळे व्यवसाय करणे एक मोठे आव्हान असून या गणेश मूर्तीकारांना सोयी सुविधा सवलतीत उपलब्ध करून देण्याबाबत शासनस्तरावरून दुर्लक्ष होत असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, गणेश मूर्ती बनविण्यासाठी चांगल्या प्रतीची चिकण माती मिळणे दुरपास्त झाले असून रंग व माती यांच्या भावात वाढ झाल्यामुळे व चिकण मातीवर बंदी असल्यामुळे गणेश मूर्ती बनवणारे मूर्तीकार हे आर्थिक संकटात सापडले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी विशेषतः कोकणात घरा-घरांमध्ये तसेच विविध ठिकाणी सार्वजनिक गणेशोत्सव साजरा होण्यासाठी गणेश मूर्तीकारांना लागणाऱ्या साधनांवर सवलत मिळण्याबाबत शासनस्तरावरून कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१), (२) व (३) रायगड जिल्ह्यातील गणेश मूर्ती बनविणारे एकूण १५२ उपक्रम नोंदणीकृत असून त्यामध्ये रुपये ५६२ लाख इतकी गुंतवणूक झाली असून त्याद्वारे ७४७ इतका रोजगार उपलब्ध झाला आहे.

केंद्र शासनाच्या पंतप्रधान रोजगार निर्मिती कार्यक्रमांतर्गत आजपर्यंत गणेश मूर्ती निर्मिती उद्योग व्यवसायासाठी एकूण ४१ लाभार्थी उद्योजकांना रुपये २०९.४८ लक्ष बँकाद्वारे कर्ज मंजूर व वितरीत करण्यात आले असून त्यामध्ये रुपये ५७.७० लक्ष अनुदानाचा लाभ देण्यात आला आहे.

चिकन मातीवर बंदी घातली असल्याचे निदर्शनास आलेले नाही. महसूल व वन विभागाने दिनांक ११ मे, २०१५ रोजीच्या अधिसूचनेनुसार अनुसूची एक मधील अनुक्रमांक ७ नुसार सर्व प्रकारच्या चिकनमातीकरीता रुपये १६० प्रती ब्रास याप्रमाणे स्वामित्वधनाचे दर निश्चित केले आहे. गणेश मूर्ती बनविण्यासाठी चिकन माती स्वामित्वधनाचा भरणा करून प्राप्त होते, यास्तव सदर उद्योग संकटात सापडला आहे, असे म्हणणे संयुक्तीक वाटत नाही.

(४) प्रश्न उदभवत नाही.

हिंगोली जिल्ह्यात शेतकऱ्यांना कर्जमाफीचे प्रमाणपत्र देऊनही कर्जमाफी मिळाली नसल्याबाबत

(२८) * ४५६१६ श्री.रामराव वडकुते, श्री.खवाजा बेग, श्री.विक्रम काळे :

सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) हिंगोली जिल्ह्यात कर्जमाफीसाठी १ लाख ९ हजार शेतकऱ्यांनी ऑनलाईन पध्दतीने कर्जमाफीचे अर्ज भरले असून कर्जमाफी झालेल्या २३ शेतकऱ्यांचा सत्कार करण्यात आला व काही शेतकऱ्यांना पालक मंत्र्यांच्या हस्ते कर्जमाफीचे प्रमाणपत्रही देण्यात आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, कर्जमाफी झालेल्या शेतकऱ्यांनी बँकेत चौकशी केली असता त्यांच्या नांवे कर्जमाफीची रक्कम बँकेत जमा झाली नसल्याचे आढळून आले, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, कर्जमाफीची रक्कम पात्र शेतकऱ्यांच्या बँक खात्यावर जमा न करण्याची कारणे काय आहेत व कधीपर्यंत रक्कम जमा होणे अपेक्षित आहे,
- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) होय, दिनांक १८/१०/२०१७ रोजी हिंगोली जिल्ह्यातील २१ शेतकऱ्यांचा सत्कार मा.पालकमंत्र्यांच्या हस्ते कर्जमाफीचे प्रमाणपत्र देऊन करण्यात आला.

(२) व (३) अंशतः खरे आहे.

कर्जमाफी योजनेमध्ये राज्यातील ५०.८७ लाख खातेदारांना पात्र ठरविण्यात आले. यापैकी कर्जमाफी व प्रोत्साहनपर रक्कम याबाबीसाठी पात्र ठरविण्यात आलेल्या एकूण खातेदारांपैकी सुमारे ९९% खातेदारांना योजनेतर्गत लाभ देण्यात आला असून उर्वरित १% पात्र खातेदारांना लाभ देण्याची कार्यवाही सुरु आहे. तसेच, पात्र खातेदारांपैकी एक रकमी परतफेड योजनेतर्गत पात्र असलेल्या खातेदारांना त्यांच्या हिश्याची रक्कम भरल्यानंतर त्यांना कर्जमाफी योजनेतर्गत लाभ देण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**जव्हार (जि.पालघर) येथे तुतीची लागवड व रेशीमचे जास्त
उत्पन्नाचे आमिष दाखवून तुटपुंजी मजूरी दिल्याबाबत**

(२९) * ४५६५९ श्री.रमेश पाटील : सन्माननीय वस्त्रोद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) रेशीम संचालनालयामार्फत चालविण्यात येणाऱ्या जव्हार येथील कार्यालयातून तुतीची लागवड व रेशीमचे जास्त उत्पन्न अशी आमिषे दाखवून तुटपुंजी मजूरी देणाऱ्यांवर कारवाई करावी अशी मागणी पिंपळशेत खरोंडा

येथील लाभार्थ्यांनी जव्हार तहसिलदारांकडे केल्याची बाब माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, रेशीम उद्योग विभागाकडून लाभार्थ्यांची फसवणूक केलेल्या प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१), (२) व (३) तुती लागवडीसाठी लाभार्थ्यांची दिशाभूल करून मजूरी मिळाली नाही, याबाबत पिंपळशेत खरोंडा येथील शेतकऱ्यांच्यावतीने श्रमजीवी संघटनेने दिनांक १६/०२/२०१८ रोजी तहसिलदार, जव्हार यांना निवेदन सादर केले होते. याच अनुषंगाने श्रमजीवी संघटना यांनी दिनांक ७/६/२०१८ च्या तहसिलदार, जव्हार यांना दिलेल्या निवेदनात तुती लागवड लाभार्थ्यांना मजूरी देण्याचे दिलेले आश्वासन पूर्ण न झाल्यामुळे शिष्टमंडळ भेटीला येणार असे कळविले होते.

सदर प्रकरणी तहसिलदार, जव्हार यांनी रेशीम विकास अधिकारी, जव्हार यांच्याकडून मागविलेल्या खुलाशानुसार जव्हार, जि.पालघर येथील भौगोलिक परिस्थितीचा विचार करता माहे जून ते सप्टेंबरपर्यंत जास्त पाऊस पडत असल्याने या कालावधीत तुती बागेतील कामे करता येत नाहीत. सदरचा कालावधी निष्काम असल्याने मस्टर काढता येत नाही. या शिवाय शेतकऱ्यांना सात-बारा उताऱ्यावर जरी एक एकर जमीन दिसत असली तरी तुती लागवड योग्य जमीन कमी असते. त्यामुळे शेतकऱ्यांच्या तुती लागवडी २० ते ३० गुंठे पेक्षा कमी आहेत. त्यामुळे शेतकऱ्यांना त्यांच्या लागवड क्षेत्राप्रमाणे व केलेल्या कामाप्रमाणे मजूरी अदा केली आहे.

**गांधी रोड (ता.उल्हासनगर, जि.ठाणे) येथील शासकीय प्रौढ,
मूकबधीर प्रशिक्षण केंद्राची दुरुस्ती करण्याबाबत**

(३०) * ४५९४१ अॅड.निरंजन डावखरे : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) गांधी रोड (ता.उल्हासनगर, जि.ठाणे) येथे सन १९६७ मध्ये शासकीय प्रौढ, मूकबधीर प्रशिक्षण केंद्र उभारण्यात आले होते, सदरहू प्रशिक्षण केंद्राची पडझड झाली असून इमारत दुरुस्तीसाठी सन २००४ मध्ये प्रस्ताव पाठविण्यात आला असतानाही पुणे आयुक्तालयाकडून या प्रस्तावास मंजूरी मिळाली नसल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून उक्त प्रशिक्षण केंद्राची इमारत दुरुस्त करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) अंशतः खरे आहे.

शासकीय प्रौढ, मूकबधीर प्रशिक्षण केंद्राची जुनी इमारत पाडून त्या जागेवर प्रशिक्षण केंद्र, प्रशिक्षणार्थींसाठी वसतिगृह तसेच मूकबधीर अपंगाकरीता प्रशिक्षण केंद्र व वसतिगृह बांधकामाचा रुपये ३०४०.३० लक्ष रकमेचा प्रस्ताव शासनास प्राप्त झाला आहे.

(२) उपरोक्त प्रस्तावास सार्वजनिक बांधकाम विभागाने मान्यता दिलेली असून सदर प्रस्तावास विशेष बाब म्हणून लेखाशीर्ष २२२५ ३६३६ (स्वयंसेवी संस्थांना अनुदान) या लेखाशिर्षाखाली घेण्यास मंजूरी देण्यात आली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**विक्रमगड (जि.पालघर) येथील आदिवासी विकास प्रकल्पामधील
ठक्करबाप्पावस्ती सुधारणा योजनेत गैरव्यवहार झाल्याबाबत**

(३१) * ४६१०७ श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.प्रविण दरेकर : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) विक्रमगड (जि.पालघर) तालुक्यातील आदिवासी विकास प्रकल्पामधील ठक्करबाप्पावस्ती सुधारणा योजनेत २६ कोटी रुपयांचा गैरव्यवहार सन २०१२ ते २०१५ या कालावधीत झाल्याची बाब माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान सामाजिक कार्यकर्ते शरद पाटील यांनी पालघर येथे पत्रकार परिषद घेऊन निदर्शनास आणली, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, उपरोक्त घटनेची शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व चौकशीच्या अनुषंगाने दोषी आढळणाऱ्या व्यक्तींवर कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१) या संदर्भात जिल्हाधिकारी तथा सदस्य सचिव, जिल्हा नियोजन समिती, पालघर यांनी त्यांच्या दिनांक २२/०३/२०१६ रोजीच्या आदेशान्वये योजनांचे मुल्यमापन करण्यासाठी संस्थांची निवड केली आहे. त्यानुसार ठक्करबाप्पा आदिवासी वस्ती सुधारणा विस्तारीत कार्यक्रमाचे सन २०१२-१३ ते सन २०१४-१५ या कालावधीचे सामाजिक लेखापरिक्षण आयआयटी, पवई यांच्याकडून करण्यात येत आहे. सदर संस्थेस जव्हार, मोखाडा, विक्रमगड व वाडा या तालुक्यातील कामे तपासणीसाठी देण्यात आली होती. त्यापैकी संस्थेकडून प्रत्यक्षात विक्रमगड मधील ३०३ व वाडा मधील १९१ (एकूण ४९४) कामांचे सामाजिक अंकेक्षण करण्यात आले आहे.

वरील कालावधीत विक्रमगड तालुक्यात ३०५ विकास कामांसाठी ३० कोटी ९६ लाख रुपये मंजूर करण्यात आले होते. सदर कामे कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, जव्हार, कार्यकारी अभियंता, बांधकाम विभाग, जिल्हा परिषद, पालघर व कार्यकारी अभियंता, ग्रामीण पाणीपुरवठा विभाग, जिल्हा परिषद, पालघर यांच्या मार्फत करण्यात आलेली आहेत.

(२) आयआयटी, पवई यांनी विक्रमगड तालुक्यात केलेल्या सामाजिक अंकेक्षणात ४३ कामे आढळून आलेली नाहीत, ३३ कामांची अंदाजपत्रके प्राप्त न झाल्याने त्यांची तपासणी करता आलेली नाही. १२८ कामे कमी दर्जाची आढळून आलेली आहेत तर १ काम सुरु झालेले नसल्याचे दिसून आले आहे.

याबाबत संबंधित यंत्रणांकडून लेखी खुलासा मागविण्यात आला असून सदर यंत्रणा दोषी असल्याचे आढळून आल्यास त्याबाबत कारवाई करण्यात येईल.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मराठवाड्यातील शेतकऱ्यांना वीज जोडणी
महावितरण कंपनीने बंद केल्याबाबत**

(३२) * ४६२६८ श्री.सुजितसिंह ठाकूर : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील विशेषतः मराठवाड्यातील शेतकऱ्यांना वीज जोडणी देण्याचे काम महावितरण कंपनीने बंद केल्याचे माहे जुलै, २०१८ पासून ते आजपर्यंत केल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, यंदा मराठवाड्यात सर्वच जिल्ह्यांत कमी पाऊस झाल्याने लाखो रुपये खर्च करून शेतकऱ्यांनी पेरणी केली परंतु पाऊस नसल्याने पिके वाचविण्यासाठी शेतकऱ्यांनी कर्ज काढून नविन विंधन विहिरी घेतल्या व विहिरी खोदल्या, काही शेतकऱ्यांनी शासकीय अनुदानावर विहिरी खोदल्या असे असतानाही महावितरण कंपनीने शेतकऱ्यांना वीज जोडणी न दिल्याने शेतकऱ्यांचे नुकसान झाले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, शेतकऱ्यांना वीज जोडणी न देण्यामागची कारणे काय आहेत व याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१), (२) व (३) माहे एप्रिल, २०१८ पासून ऑक्टोबर, २०१८ अखेर राज्यात ५४००५ कृषीपंपाना व मराठवाड्यामध्ये ७६२६ कृषीपंपाना वीज जोडणी देण्यात आलेली आहे.

मार्च, २०१२ अखेर पैसे भरून वीज जोडणीकरीता प्रलंबित असलेल्या कृषीपंपाना यापुढे उच्चदाब वितरण प्रणाली (HVDS) योजनेतून वीज जोडण्या देण्यात येत आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**औरंगाबाद जिल्ह्यात कर्णबधीर दिव्यांग युडीआयडी
क्रमांकाच्या प्रतिक्षेत असल्याबाबत**

(३३) * ४६२९६ श्री.सुभाष झांबड : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) औरंगाबाद जिल्ह्यात २६ हजारांपेक्षा जास्त कर्णबधीर दिव्यांग युडीआयडी क्रमांकाच्या प्रतिक्षेत असल्याची बाब माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, युडीआयडी नंबर नसल्यामुळे कर्णबधीर दिव्यांग शासकीय योजनांच्या लाभापासून वंचित राहत आहे याबाबत शासनाने चौकशी करून कर्णबधीर दिव्यांगांना युडीआयडी नंबर देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) हे खरे नाही.

(२) हे खरे नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

निवासी आश्रमशाळा व वसतिगृहाच्या अनुदानात वाढ करण्याबाबत

(३४) * ४६३८९ श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आदिवासी विकास विभागाच्या निवासी आश्रमशाळा व वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांना पौष्टिक, स्वच्छ, ताजे आणि मुबलक अन्न मिळून विद्यार्थ्यांची शारिरीक आणि मानसिक वृद्धीसाठी शासनाने मध्यवर्ती स्वयंपाकगृहाची संकल्पना आखली असून जव्हार, घोडेगाव आणि नंदुरबार एकात्मिक विकास कार्यालयांतर्गत तब्बल रुपये १२ कोटी खर्च करून ३ स्वयंपाकगृहे उभारण्यात येणार आहेत, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, दोन वेळचा नाश्ता आणि जेवणासाठी प्रत्येकी एका विद्यार्थ्यासाठी शासन महिन्याला रुपये २ हजार ४५८ खर्च करणार असून सरासरी दिवसाचा खर्च मोजल्यास तो ८३ रुपये इतका अत्यल्प असल्याने विद्यार्थ्यांना पौष्टिक अन्न मिळणे शक्य होणार नाही, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, आदिवासी विकास विभागाच्या निवासी आश्रमशाळा व वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांना दोन वेळचा नाश्ता आणि जेवणासाठी शासनाकडून देण्यात येणाऱ्या रकमेत वाढ करण्याबाबत कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१) होय, हे खरे आहे.

आदिवासी विकास विभाग, शासन निर्णय, क्रमांक केंद्रीय-२०१८/प्र.क्र.८५/का.१९, दिनांक १९/१०/२०१८ अन्वये आदिवासी विकास विभागाच्या निवासी शासकीय आश्रमशाळांतील व वसतिगृहातील विद्यार्थ्यांच्या पोषणाची स्थिती सुधारून त्यांना उच्च दर्जाचा परिपूर्ण आहार पुरवठा करून देण्याच्या कार्यक्रमांतर्गत “३ आश्रमशाळा मध्यवर्ती स्वयंपाकगृह” ही योजना राबविण्यास शासनामार्फत मंजूरी देण्यात आली आहे.

(२), (३) व (४) हे खरे नाही.

प्रत्येक विद्यार्थ्यास प्रत्येक दिवसाला पौष्टिक अन्न पुरविण्यास सरासरी रुपये ८३ इतका खर्च अपुरा पडणार नाही कारण हे दर आश्रमशाळेसाठी मंजूर दरापेक्षा अधिक आहेत. या मध्यवर्ती स्वयंपाकगृहासाठी स्थापन सुकाणू समितीस अन्नधान्य, किराणा, भाजीपाला, इंधन यांची भाव वाढ व इतर बाबींचा आढावा घेऊन रकमेत वाढ करण्याचे अधिकार देण्यात आले आहेत.

राज्यातील परीट (धोबी) समाजाला आरक्षण मिळण्याबाबत

(३५) * ४६४१५ श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.सुधीर तांबे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.सुभाष झांबड, श्री.अमरनाथ राजूरकर : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील परीट (धोबी) समाजाने आरक्षण मिळण्यासाठी मा.मुख्यमंत्री व मा.सामाजिक न्याय मंत्री यांना वारंवार निवेदने देऊनही आरक्षण देण्याबाबत कोणतीही कार्यवाही करण्यात आली नसल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सदरहू समाजाला आरक्षण देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) व (२) राज्याच्या इतर मागासवर्ग यादीत अ.क्र. १२५ वर परीट (धोबी) समाजाचा समावेश आहे. "धोबी" जातीचा समावेश अनुसूचित जातीच्या यादीत करण्याची बाब तपासण्याकरीता डॉ.डी.एम.भांडे यांच्या अध्यक्षतेखाली गठीत समितीने त्यांचा अहवाल दिनांक ५ मार्च, २००२ रोजी शासनास सादर केला होता. सदर समितीने धोबी व तत्सम समाजाचा अनुसूचित जातीमध्ये समावेश करावा अशी शिफारस केली होती.

सदर अहवाल केंद्र शासनाकडे शिफारस करण्यासाठी मा.मंत्री (सा.न्याय) यांच्या अध्यक्षतेखाली नेमण्यात आलेल्या समितीपुढे ठेवण्यात आला असता अनुसूचित जातीबाबत अभ्यास करणाऱ्या डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे यांच्याकडून याबाबत अभिप्राय मागविण्याचा निर्णय घेण्यात आला. त्यास अनुसरून डॉ.बाबासाहेब आंबेडकर संशोधन व प्रशिक्षण संस्था यांच्याकडून दिनांक १३/५/२००२ च्या पत्रान्वये प्राप्त झालेल्या अहवालात नमूद करण्यात आले आहे की, अनुसूचित जातीच्या यादीत एखाद्या जातीचा समावेश करण्यासाठी असलेला "अस्पृश्यता" हा निकष धोबी जात पूर्ण करित नाही.

मा.मंत्रिमंडळाच्या निर्णयानुसार सदरचे दोन्ही अहवाल दिनांक १३/४/२००५ च्या पत्रान्वये केंद्र शासनाकडे पाठविण्यात आले आहेत. केंद्र शासनाकडून या प्रकरणी अद्यापी निर्णय प्रलंबित आहे. सदर प्रकरणी वेळोवेळी पाठपुरावा करण्यात येत आहे.

तथापि, मा.मंत्री (सा.न्याय) यांच्या अध्यक्षतेखाली दिनांक २५/०३/२०१७ रोजी पार पडलेल्या बैठकीत धोबी परिट समाजाचा अनुसूचित जातीत समावेश करण्याकरीता डॉ.भांडे समितीचा अहवाल पुन्हा केंद्र शासनाला पाठविण्याबाबत कार्यवाहीचे निर्देश दिले आहेत. त्यानुषंगाने कार्यवाही करण्यात येत आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील दिव्यांग विद्यार्थी व कर्मचाऱ्यांना मिळणाऱ्या सोई सुविधाबाबत

(३६) * ४४५२२ श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.नागोराव गाणार, श्रीमती स्मिता वाघ, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.खवाजा बेग, श्री.हेमंत टकले, अॅड.राहुल नार्वेकर, श्री.आनंद ठाकूर, श्री.चंद्रकांत रघुवंशी : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील दिव्यांगांना शासकीय तसेच सार्वजनिक ठिकाणांबरोबरच महाविद्यालयातही अनेक समस्यांना सामोरे जावे लागत असून यवतमाळ जिल्हा परिषदेच्या प्रशासकीय इमारतीत दिव्यांग कर्मचाऱ्यांना असंख्य असुविधा असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दृष्टीहीन तसेच दिव्यांग व्यक्तींना पायाभूत सोई सुविधा पुरविण्याचे कायदे अस्तित्वात असतानाही दिव्यांगांना या सुविधा मिळत नसून बहुतांश महाविद्यालयामध्ये जाण्यासाठी तसेच मल्टिप्लेक्स, पंचतारांकित हॉटेलसह तसेच सीबीआय कार्यालयात दिव्यांगांसाठी व्हीलचेअर रॅम्प, स्वच्छतागृहे पुरविली जात नसल्यामुळे दिव्यांगांची गैरसोय होत असून

दिव्यांग विद्यार्थ्यांच्या सोई सुविधेसाठी सर्व महाविद्यालये व विद्यापीठांमध्ये त्वरित सुविधा उपलब्ध करून देण्यासाठी शासनाने कोणती उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) होय, हे अंशतः खरे आहे.

(२) दिव्यांग हक्क अधिनियम, २०१६ मधील तरतूदीनुसार दिव्यांग व्यक्तींना आवश्यक पायाभूत सोई सुविधा उपलब्ध करून देण्याबाबत आवश्यक त्या सूचना सर्व संबंधित विभागांना दिनांक २८/४/२०१७ व दिनांक १९/०१/२०१८ च्या शासन पत्रान्वये देण्यात आल्या आहेत. राज्यातील विद्यापीठांमध्ये दिव्यांग विद्यार्थ्यांना आवश्यक सोई सुविधा उपलब्ध करून देण्याच्या सूचना दिनांक १९/७/२०१८ च्या पत्रान्वये देण्यात आलेल्या आहेत.

त्याचबरोबर सुगम्य भारत अभियानांतर्गत निवडण्यात आलेल्या राज्यातील १८० शासकीय इमारतीपैकी १४३ इमारतींकरिता पहिला हप्त्याची रक्कम वितरीत करण्यात आली असून त्यानुसार दिव्यांग व्यक्तींना पायाभूत सोई सुविधा उपलब्ध करून देण्याची कार्यवाही संबंधित आस्थापनांकडून करण्यात येत आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

राज्यातील केंद्रीय आश्रमशाळांना अनुदान देण्याबाबत

(३७) * ४४९५८ श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्राणी : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४१५१० ला दिनांक १० जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाने केंद्र पुरस्कृत योजनेंतर्गत सन २००६ मध्ये ३१९ केंद्रीय आश्रमशाळांना मान्यता दिली असून त्या व्यवस्थित चालू असून या ३१९ आश्रमशाळांची सतत आठ वर्षांपासून तपासणी होत आहेत, हे खरे आहे काय,
(२) असल्यास, सन २०१५ मध्ये तपासणीअंती ३१९ शाळापैकी १०७ आश्रमशाळा अनुदानास पात्र झाल्या परंतु त्यांना अनुदान दिले नाही, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, उर्वरीत २१७ आश्रमशाळांची तपासणी करून त्यापैकी अनुदानास पात्र झालेल्या आश्रमशाळांना व यापूर्वीच अनुदानास पात्र असलेल्या १०७ शाळांना अनुदान देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) अंशतः खरे आहे.

केंद्र शासनाने एकूण ३४ केंद्रीय आश्रमशाळांना मान्यता दिलेली असून त्यापैकी १७ आश्रमशाळा चालू आहेत.

(२) व (३) राज्य शासनाने केंद्रीय योजनेच्या अनुदानासाठी शिफारस केलेल्या ३२२ आश्रमशाळेपैकी केंद्र शासनाने ३४ आश्रमशाळांना अनुदान मंजूर केलेले असून, केंद्र शासनाकडून अनुदान न मिळणाऱ्या एकूण २८८ आश्रमशाळांची दिनांक १६/३/२०१५ रोजी तपासणी करण्यात आलेली आहे. या तपासणी अहवालानुसार "अ" व "ब" श्रेणी प्राप्त झालेल्या ९७ आश्रमशाळा तसेच तपासणीस असहकार केल्यामुळे तपासणी न झालेल्या ७१ अशा एकूण १६८ अनुसूचित जातीच्या प्राथमिक व माध्यमिक आश्रमशाळांसाठी राज्य शासनाची शाहु-फुले-आंबेडकर अनु.जाती/नवबौध्द निवासी शाळा ही नविन योजना सुरू करण्याचा व अशा आश्रमशाळांना सहाय्यक अनुदान देण्याचा प्रस्ताव शासनाच्या विचाराधीन आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

महावितरणने वीज दरवाढीचा निर्णय घेतल्याबाबत

(३८) * ४४१७७ अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.सुभाष झांबड, श्री.मोहनराव कदम, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.जनार्दन चांदूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.प्रकाश गजभिये, श्री.हेमंत टकले, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.आनंद ठाकूर, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.चंद्रकांत रघुवंशी, श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.रामदास आंबटकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.किरण पावसकर, अॅड.राहुल नार्वेकर : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील वीज ग्राहकांवर पुढील दोन वर्षांत ३० हजार ८४२ कोटी रुपयांची वीज दरवाढ लागू करण्याचा प्रस्ताव माहे जुलै, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान सादर केला असून त्यानुषंगाने राज्यातील कृषी व घरगुती आणि औद्योगिक वापरासाठीच्या वीज दरात दिनांक १ सप्टेंबर, २०१८ रोजीपासून वाढ करण्याचा निर्णय महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने घेतला आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने वीज वितरण कंपनीला विजेचे दर २५ ते ३० टक्क्याने वाढविण्याची परवानगी दिल्यामुळे महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने कृषी उपयोगासाठी वापरले जाणारे वीज दरातील फिक्सड चार्ज वाढविले असून शेतकऱ्यांना २४ रुपयांऐवजी ३५ रुपये द्यावे लागणार असून वीज दर प्रतियुनिट ३.०४ रुपये ऐवजी ३.२३ रुपये केली असल्याचे श्री फेज घरेलू वीज ग्राहकांना गेल्या मार्चपर्यंत प्रतियुनिट १७० रुपये द्यावे लागत होते, एप्रिल मध्ये प्रतियुनिट १८५ रुपये केले असल्याने सप्टेंबरपासून प्रतियुनिट ३०० रुपये व एप्रिल, २०१९ पासून प्रतियुनिट ३२० रुपये होणार आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, राज्यातील अडीच कोटी वीज ग्राहकांवर सरासरी २२ टक्के वीज दरवाढ करणाऱ्या महावितरणच्या प्रस्तावाची वीज सर्वसामान्य ग्राहकांना परवडणारी नसल्यामुळे राज्यभर या प्रस्तावाची होळी करून आंदोलन करण्याचा निर्णय वीज ग्राहक आणि औद्योगिक संघटनेच्या राज्यस्तरीय समितीने घेतला असल्याचे माहे जुलै, २०१८ रोजी वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले असून महावितरण कंपनीचा प्रस्ताव राज्याच्या कृषी औद्योगिक व सामाजिक विकासाच्यादृष्टीने घातक व विनाशक असून दरवर्षी ९००० कोटी रुपयांच्या भ्रष्टाचाराला संरक्षण दिले जात असल्याचे मत वीज ग्राहक संघटनेचे अध्यक्षांनी व्यक्त केले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, महावितरणने महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाकडे दाखल केलेल्या वीज दरवाढीचा प्रस्ताव अन्यायकारक असल्याची टिका करित या वीज दरवाढीच्या विरोधात प्रत्येक जिल्ह्यातून किमान एक हजार हरकती आयोगाकडे दाखल करण्यात आल्याचे महाराष्ट्र वीज ग्राहक समन्वयक समितीने स्पष्ट केले असून राज्यातील औद्योगिक वीज दर लगतच्या राज्याच्या तुलनेत २५ ते ३५ टक्के जास्त असून प्रस्तावित दरवाढीमुळे हे दर

दीडपट किंवा अधिक वाढणार असल्याने राज्यातील उद्योगांवर परिणाम होऊन उद्योग लगतच्या राज्यात स्थलांतरीत होण्याची भिती निर्माण झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(५) असल्यास, सदर वीजदर वाढीचे प्रमाण काय आहे व एवढ्या मोठ्या प्रमाणात वीज दरवाढ करण्याची कारणे काय आहेत, याबाबत शासनाने चौकशी केली आहे काय व त्यानुसार उक्त दरवाढ कमी करण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे आहे.

(२) महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाच्या दिनांक १२/०९/२०१८ च्या वीज दर आदेशानुसार आर्थिक वर्ष २०१८-१९ च्या विद्यमान लागू असलेल्या वीज दरामध्ये केवळ ३ ते ५% इतकी सरासरी वीज दरवाढ आणि आर्थिक वर्ष २०१९-२० च्या वीज दरामध्ये ४ ते ६% इतकी सरासरी वीज दर वाढ करण्यात आली आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) हे खरे नाही. महावितरणला मध्यावधी आढावा याचिकेबाबत साधारणतः ८३४३ हरकती प्राप्त झाल्या होत्या. त्यापैकी सुमारे ७३९३ इतक्या हरकती एकाच स्वरूपाच्या असून त्या ई-मेलव्दारे प्राप्त झाल्या. तसेच महावितरणच्या औद्योगिक ग्राहकांचा प्रत्यक्षातील सरासरी वीज दर इतर राज्यांच्या समतुल्य आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

(६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अपंग शाळेतील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना २४ वर्षांनंतरची
वरिष्ठ वेतनश्रेणी लागू करण्याबाबत**

(३९) * ४५२१४ डॉ.सुधीर तांबे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.विक्रम काळे, श्री.दत्तात्रय सावंत, श्री.श्रीकांत देशपांडे : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) राज्यातील सर्व प्रकारच्या अपंग शाळेतील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना २४ वर्षानंतरची वरिष्ठ वेतनश्रेणी लागू केली जात नाही, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, अपंग शाळेतील शिक्षकेतर कर्मचाऱ्यांना २४ वर्षानंतर वरिष्ठ वेतनश्रेणी देण्यासाठी शासन विचाराधीन आहे काय,
- (३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) होय.

(२) नाही.

(३) व (४) प्रश्न उद्भवत नाही.

रमाई घरकुल योजनेतर्गत (जि.परभणी) दारिद्र्य रेषेखालील लाभार्थ्यांना घरकुल देण्याची निवड प्रक्रिया अपूर्ण असल्याबाबत

(४०) * ४४९९६ श्री.अब्दुल्लाखान दुराणी, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे, श्री.विप्लव बाजोरिया : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) परभणी येथील रमाई घरकुल योजनेतर्गत दारिद्र्य रेषेखालील लाभार्थ्यांना घरकुल देण्यासाठी लाभार्थ्यांची निवड प्रक्रिया अपूर्ण असल्याचे निदर्शनास आले असून सन २०१७-१८ या वर्षात १०९६ घरकुले बांधण्याची उद्दिष्ट्ये असताना केवळ १० टक्के घरांची कामे माहे सप्टेंबर, २०१८ अखेरपर्यंत पूर्ण झालेली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, परभणी शहरातील हजारो गरजू लाभार्थ्यांनी घरकुलासाठी मनपाकडे प्रस्ताव दाखल केलेले असून शासनाने सदर योजनेकरीता ४५ कोटी रुपयांचा निधी दिलेला असतानाही निवड प्रक्रिया न होण्याची कारणे काय आहेत,

(३) असल्यास, सदर प्रकरणी उद्दिष्टे पुर्ती न होण्यास कारणीभूत असलेल्या गटविकास अधिकारी, मुख्य कार्यकारी अधिकारी, बँका व इतर यंत्रणांच्या अकार्यक्षमतेची चौकशी करण्यात आली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुसार शासनस्तरावर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) व (२) सन २०१६-१७ व सन २०१७-१८ या आर्थिक वर्षात १६२४ घरकुल लाभार्थ्यांच्या यादीस प्रशासकीय मान्यता देण्यात आली. त्यापैकी १ घरकुलाचे बांधकाम पूर्ण झाले असून २३० घरकुलांचे बांधकाम प्रगतीत आहे. यासाठी एकूण रुपये २२२५.०० लक्ष निधी परभणी महापालिकेस वितरीत करण्यात आला आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**वस्त्रोद्योग महामंडळाच्या कोटयवधी रुपयांच्या
जमिनी विकण्याच्या प्रस्तावाबाबत**

(४१) * ४४०२७ श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.अमरनाथ राजूरकर, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप : सन्माननीय वस्त्रोद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) महाराष्ट्र राज्य वस्त्रोद्योग महामंडळाच्या मालकीच्या चार शहरांमधील जमिनी ४०० कोटी रुपयांना विकण्याचा प्रस्ताव महामंडळाने शासनास सादर केलेला असून जमिनीच्या विक्रीनंतर महामंडळ बंद करण्यात येणार आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या संदर्भात चर्चा करण्यासाठी मुख्य सचिवांनी संबंधित अधिकाऱ्यांची बैठक बोलाविली होती, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, महामंडळाच्या विक्रीस काढलेल्या जमिनीचे शहरनिहाय एकूण किती क्षेत्रफळ आहे, सदर जमिनी विक्रीस काढण्याची कारणे काय आहेत व जमिनीची ४०० कोटी रुपये ही विक्री किंमत कशाच्या आधारे ठरविण्यात आलेली आहे व त्यासाठी कोणाचे आदेश घेण्यात आलेले आहेत,
- (४) असल्यास, महामंडळ बंद केल्यास त्यातील अधिकारी/कर्मचारी यांच्याबाबत कोणता निर्णय घेण्यात आला वा येणार आहे,
- (५) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) होय, दिनांक १०/०१/२००१ रोजी झालेल्या मंत्रिमंडळाच्या बैठकीत राज्य वस्त्रोद्योग महामंडळाच्या जमीन विक्री करून बंद करण्याचा निर्णय घेण्यात आला आहे.

(२) होय.

(३)

जमिनीचे शहरनिहाय क्षेत्रफळ			
अ.क्र.	जमिनीचे ठिकाण	जमिनीचे क्षेत्रफळ (चौ.मी.)	शिघ्र सिध्द गुणक दराप्रमाणे एप्रिल, २०१८ चे मूल्यांकन (रुपये कोटीत)
१	एम्प्रेस मिल्स, नागपूर	५६,५६०.००	२४९.४३
२	नरसिंगगिरजी मिल्स, सोलापूर	१,१६,७५१.१७	३९.३२
३	श्री.शाहू छत्रपती मिल्स, कोल्हापूर	१,०८,४९५.७०	१०९.४७
४	प्रताप मिल्स, अमळनेर	२७,१५२.५४	२.५९
एकूण मूल्य			४००.८१

राज्य मंत्रिमंडळाच्या दिनांक १० जानेवारी, २००१ च्या बैठकीतील निर्णयाच्या अनुषंगाने शासन पत्र दिनांक १ फेब्रुवारी, २००१ नुसार महाराष्ट्र राज्य वस्त्रोद्योग महामंडळ अंतर्गत सर्व गिरण्या विहित प्रक्रिया अवलंबून बंद करण्यात आल्या आहेत. तसेच गिरण्यांची मालमत्ता विक्रीबाबत मुख्य सचिव यांच्या अध्यक्षतेखाली उच्चाधिकार समिती नेमण्यात आली असून याबाबत समितीच्या मान्यतेने पुढील निर्णय घेण्याची कार्यवाही सुरू आहे.

(४) वस्त्रोद्योग महामंडळाच्या सर्व कामगार/कर्मचाऱ्यांना मार्च, २००६ पूर्वीच स्वेच्छानिवृत्तीचे हितलाभ देवून निवृत्त करण्यात आले आहे. सदऱ्याचे कर्मचारी कंत्राटी पध्दतीने कार्यरत आहेत. त्यामुळे कर्मचाऱ्यांबाबत प्रश्न उद्भवत नाही.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही

वृद्धाश्रमास मिळणारे अनुदान बंद झाल्याबाबत

(४२) * ४३९९५ प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.प्रकाश गजभिये : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४२६३९ ला दिनांक १७ जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाकडून वृद्धाश्रमातील वृद्धांच्या देखभालीकरीता महिन्याला प्रतिवृद्ध ९०० रुपयांपेक्षा जास्त अनुदान मिळत नसल्याने संस्थाचालकांना हे वृद्धाश्रम बंद करावे लागले असून मागील वर्षभरात राज्यभरातील ७० पैकी १८ वृद्धाश्रम बंद पडले असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, शासन वृद्धांच्या देखभालीचा खर्च करित असून महागाईच्या काळात प्रतिवृद्ध प्रतिमहिना ९०० रुपयांचे अनुदान न परवडणारे असल्यामुळे असंख्य वृद्धांचा खर्च वृद्धाश्रम संचालकांना स्वतः करावा लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सद्यःस्थितीत ५२ वृद्धाश्रम सुरू असून शासनाची अनुदानाची भूमिका अशीच अत्यल्प राहिली तर उर्वरित वृद्धाश्रमही बंद करावे लागतील तसेच राज्यातील मातोश्री वृद्धाश्रम योजनेची स्थिती यापेक्षा वेगळी नसून या योजनेतील ३१ पैकी ११ वृद्धाश्रम बंद झाले तर इतर योजनेतील ३२ पैकी ७ अशा एकूण १८ वृद्धाश्रम बंद करावे लागले आहेत, हे ही खरे आहे काय,

- (४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुषंगाने वृद्ध आश्रमांना अनुदान देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) हे खरे नाही. मागील वर्षभरात अनुदानाअभावी एकही वृद्धाश्रम बंद पडलेले नाही. राज्यात अनुदानित ३९ व विनाअनुदानित ३१ असे ७० वृद्धाश्रम मंजूर आहेत. त्यापैकी अनुदानित ३२ व विनाअनुदानित २४ मातोश्री वृद्धाश्रम सद्यःस्थितीत कार्यरत आहेत.

(२) शासन अनुदानित ३२ वृद्धाश्रम चालविण्यास स्वयंसेवी संघटनांना प्रत्येक लाभार्थ्यांमागे प्रतिमहा परिपोषण अनुदान देण्यात येते. सदर वृद्धाश्रम स्वयंसेवी संस्थांना स्वखर्चाने चालविणे अपेक्षित असून प्रति लाभार्थ्यांना रुपये ९००/- इतकी रक्कम शासनामार्फत अनुदान म्हणून देण्यात येते.

(३) हे खरे नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

मलेशिया आणि अर्जेन्टिनामधून आयात केलेल्या खाद्यतेलाला आयात शुल्क माफीतून वगळण्याबाबत

(४३) * ४४२८९ डॉ.(श्रीमती) नीलम गोऱ्हे : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मलेशिया आणि अर्जेन्टिनामधून आयात केलेले खाद्यतेल बांगलादेश, श्रीलंका आणि नेपाळमार्गे भारतात आणले जात असून आयात खाद्यतेलाला आयात शुल्क माफीतून वगळावे आणि केवळ आशियाई देशातील शेतीमालाच्या उत्पादनांनाच आयात शुल्क माफीची सवलत द्यावी, अशी विनंती मा.मुख्यमंत्री यांनी माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान मा.पंतप्रधान, भारत सरकार यांच्याकडे केली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, सोयाबीन, भूईमूग, सूर्यफूल या सारख्या तेलबिया उत्पादन सर्वाधिक राज्य असल्याने देशातून होत असलेल्या करमुक्त आयातीचा मोठा परिणाम राज्यातील शेतकऱ्यांच्या उत्पन्नावर होत असल्याचे दिसून येत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या संदर्भात केंद्र शासनाने काही निर्णय घेतला आहे काय, त्यांचे स्वरूप काय आहे व या संदर्भात राज्य शासनाने केंद्र शासनाकडे पाठपुरावा केला वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) होय.

(२) व (३) केंद्र शासनाने बांगलादेश, श्रीलंका व नेपाळ येथून आयात होणाऱ्या पामतेल, सूर्यफूल तेल आणि सोयाबीन तेलासाठी महसूल गुप्तचर संचालनालय कलकत्ता या संस्थेचे ना-हरकत प्रमाणपत्र बंधनकारक केले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

काळी परिसर (ता.पुसद, जि.यवतमाळ) येथील

पिकांचे नुकसान होत असल्याबाबत

(४४) * ४५८३० डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.सुभाष झांबड : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) काळी परिसरासह (ता.पुसद, जि.यवतमाळ) इतर गावांमध्ये खंडित वीज व कमी दाबाचा वीज पुरवठा होत असून शेतीला पाणी मिळत नसल्यामुळे पिकांचे नुकसान होत असल्याची बाब माहे ऑक्टोबर, २०१८ च्या दुसऱ्या सप्ताहामध्ये निदर्शनास आली, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, काळी परिसरातील कारखेडा ३३ के.व्ही. उपकेंद्रांतर्गत येणाऱ्या गावातील कमी दाबाची वीज व खंडित वीज पुरवठा सुरळीत करण्याबाबत

दिनांक ९ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास पुसद येथील कार्यकारी अभियंता यांना परिसरातील शेतकऱ्यांनी निवेदन दिलेले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले, तदनुसार पुसद परिसरात होणारा खंडित वीज पुरवठा व कमी दाबाची वीज पूर्ववत करण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे आहे.

(२) हे खरे आहे.

(३) काळी परिसर व इतर गावांना ३३ के.व्ही. कातखेडा उपकेंद्रांतून निघणाऱ्या ११ के.व्ही. साई विद्युत वाहिनीद्वारे वीज पुरवठा केला जातो. सदर वाहिनी ४५ कि.मी. लांबीची आहे. तसेच अतिभारीत असल्यामुळे वीज पुरवठा वारंवार खंडित होत होता. सदर वाहिनीचे विभाजन करण्याचा प्रस्ताव पं. दिनदयाळ उपाध्याय ग्रामज्योती योजनेतर्गत मंजूर असून सदरील काम प्रगतीपथावर आहे.

तसेच या भागातील वीज पुरवठा मिळण्यासाठी उच्च दाब वितरण प्रणाली (एचव्हीडीएस) योजनेतर्गत बोरी इजारा येथे ३३/११ के.व्ही. चे नवीन उपकेंद्र प्रस्तावित केलेले आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

अमरावती जिल्ह्यात मुग खरेदी झाली नसल्याने शेतकऱ्यांना कमी भाव मिळत असल्याबाबत

(४५) * ४५०५९ श्री.प्रकाश गजभिये : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) हमीभावापेक्षा कमी दराने शेतमाल खरेदी करण्यावर प्रतिबंध लावले असले तरी अमरावती जिल्ह्यात नवीन मुगाचे भाव हमीदरापेक्षा निम्म्याहून अधिक कमी

झाले असून शासनाकडून खरेदी झालेली नसल्याने व्यापारी आर्द्रता व वर्गवारीचे कारण दाखवून बेभाव खरेदी करित असल्याचे निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, बाजार समितीत दररोज दोनशे ते अडिचशे पोत्यांची आवक होत आहे. केंद्र शासनाने मुगास ६९७५ हमीभाव दिला असला तरी शेतकऱ्यांना ३ हजार रुपये किमान व ४५७२ रुपये भाव दिला जात असणे, हमीदरापेक्षा तब्बल दोन ते अडीच हजार रुपये कमी भाव शेतकऱ्यांना मिळत असणे हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, अमरावती जिल्ह्यात ५५ हजार ६९२ एकर क्षेत्रात मुगाची पेरणी या हंगामात झाली. दोन वर्षांनंतर यंदा प्रथमच मूगाचे पीक समाधानकारक झाले असून शेतकऱ्यांना हमीभाव मिळावा यासाठी बाजार समितीत कोणतीच यंत्रणा नाही. नवीन मूगात आर्द्रतेचे प्रमाण अधिक असल्याचे कारण दाखवून व्यापारी भाव कमी करित असून बाजार समितीत आर्द्रता मोजण्याची व वर्गवारी करण्याची कोणतीच सोय नसणे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने दोषींविरुद्ध कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) नाही.

(२) अमरावती जिल्ह्यातील १२ कृषी उत्पन्न बाजार समित्यांमधील ६ बाजार समित्यांमध्ये आवक झालेल्या मूगासाठी रुपये ३६५० ते रुपये ४५२४ प्रति क्विंटलप्रमाणे दर मिळाले आहेत.

(३) हंगाम २०१८-१९ मध्ये अमरावती जिल्ह्यात २३००० हेक्टर (५७५०० एकर) क्षेत्रात मूगाची पेरणी झालेली आहे. व्यापाऱ्यांनी मालाबाबत शेतकऱ्यांकडून हमीपत्र घेऊन नॉन एफ.ए.क्यू. प्रतीचा शेतमाल हमीभावापेक्षा कमी दराने खरेदी केला आहे.

बाजार समितीमध्ये आर्द्रता मापक यंत्रे उपलब्ध आहेत.

मूगाची हमीभावाने खरेदी करण्यासाठी अमरावती जिल्ह्यात १२ खरेदी केंद्रे सुरु करण्यात आली असून, दिनांक १७/११/२०१८ पर्यंत ३१२७.१५ क्विंटल मूगाची खरेदी झालेली आहे.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्पांतर्गत डहाणू
(जि.पालघर) येथे गैरव्यवहार झाल्याबाबत**

(४६) * ४६३३० श्री.रविंद्र फाटक : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) शासनाच्या आदिवासी विकास विभागाकडून पालघर जिल्ह्यातील पालघर, डहाणू, तलासरी, वसई या चार तालुक्यातील आदिवासींचा सर्वांगीण विकास होण्यासाठी डहाणू येथे एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यरत असून सन २०१२ ते २०१५ या काळात येथील आदिवासी असलेल्या विविध योजना कृषीरत्न कातकरी फळे, फुले, भाजीपाला, औषधी शेती संस्था मर्यादित आणि कातकरी आदीम विकास संस्था यांना कामे देण्यात आली, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, सदरहू दोन्ही संस्थांच्या अध्यक्षांना पदाधिकार्यांच्या संगनमताने चुकीचा अहवाल सादर केला असून कागदोपत्री कामे पूर्ण झाल्याचे दिसत असले तरी प्रत्यक्षात योजना असफल झाल्याने संबंधित योजनेत शासनाकडून गरीब लाभार्थींना देण्यात आलेल्या योजनेचा लाभ न देता शासनाची फसवणूक करून स्वतःच्या फायद्यासाठी तब्बल १ कोटी ६५ लाख ४५ हजार रुपयांचा गैरव्यवहार केल्याप्रकरणी डहाणू पोलीस ठाण्यात दिनांक २९ जून, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास गुन्हा दाखल करण्यात आला आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (३) असल्यास, या संपूर्ण प्रकरणाची शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुसार कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१) व (२) होय, हे खरे आहे.

(३) व (४) प्रकल्प कार्यालय, डहाणू मार्फत सदर विहीर योजना व घरकुलांची तपासणी करण्यात आलेली आहे. प्राप्त अहवालानुसार दोषी संस्थांविरुद्ध मनोर पोलीस स्टेशन येथे प्रकल्प कार्यालय, डहाणू मार्फत फौजदारी गुन्हा दाखल करण्यात आला त्यानंतर सदर प्रकरण डहाणू पोलीस स्टेशन येथे वर्ग करण्यात आले. सध्या प्रकरण आर्थिक गुन्हे शाखेकडे आहे.

**राज्यातील महाविद्यालयांना केंद्र शासनाद्वारे
देण्यात येणाऱ्या शिष्यवृत्तीबाबत**

(४७) * ४६४०९ श्रीमती विद्या चव्हाण : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री

पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील २६ हजार महाविद्यालयांना केंद्र शासनाद्वारे देण्यात येणाऱ्या शिष्यवृत्तीत गैरव्यवहार झाल्याबाबत महाविद्यालयांविरुद्ध गुन्हा दाखल केलेला नाही अथवा गुन्हे दाखल करण्याबाबत निदेश दिले गेलेले नसल्याने त्याच्या बेजबाबदारीची चौकशी करून कारवाई करण्याची मागणी 'समर्थन' या संस्थेने दिनांक २२ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास मा.मंत्री, सामाजिक न्याय, प्रधान सचिव, सामाजिक न्याय तसेच आयुक्त (राज्य मागासवर्गीय आयोग) यांच्याकडे करण्यात आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या शिष्यवृत्तीत झालेल्या अनियमितेची चौकशी व उपाययोजना सुचविण्यासाठी विशेष चौकशी समिती स्थापन करण्यात आली असून त्या समितीने शासनाकडे अहवाल सादर केला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, या प्रकरणी विशेष समितीचा चौकशीचा अहवाल शासनास सादर केला गेलेला असून संबंधित संस्थांनी दाखल केलेल्या रिट याचिकांवर मा.उच्च न्यायालयाच्या औरंगाबाद व नागपूर खंडपीठाने स्थगिती आदेश दिल्यानुसार संबंधित शैक्षणिक संस्थांविरुद्ध शासनाने गुन्हे दाखल केलेले नाही, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) होय.

(३) होय.

(४) विशेष चौकशी पथकाच्या अहवालावर मा.मुख्य सचिवांनी दिलेल्या निर्देशानुसार चौकशी अहवालातील लेखापरीक्षणातील जिल्हानिहाय आकडेवारीची पडताळणीची कार्यवाही सुरु आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**मेक इन इंडियाच्या कार्यक्रमादरम्यान लागलेल्या आगीस जबाबदार
आयोजक आणि कंत्राटदारावर कारवाई करण्याबाबत**

(४८) * ४४५९० आर्कि.अनंत गाडगीळ : सन्माननीय उद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) गिरगाव चौपाटीवर सन २०१६ मध्ये राज्य सरकार आयोजित 'मेक इन इंडिया' या कार्यक्रमादरम्यान लागलेल्या आगीमुळे चौपाटीचे मोठ्या प्रमाणावर नुकसान झाले असून सदर आगीस जबाबदार आयोजक आणि कंत्राटदारावर कारवाई करण्याबाबतची विचारणा उच्च न्यायालयाने शासनाला केल्याचे दिनांक ३ ऑगस्ट, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, मेक इन इंडियाच्या आयोजक व कंत्राटदारांवर कारवाई करण्याबाबत शासनाने आपली भूमिका स्पष्ट करून सदर प्रकरणी कोणती कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देसाई : (१) हे खरे आहे.

(२) दिनांक १३ ते १८ फेब्रुवारी, २०१६ रोजी मुंबई येथे मेक इन इंडिया कार्यक्रम Department of Industrial Policy & Promotion, Government of India यांचे अखत्यारित होता. संबंधित कार्यक्रमाकरीता महाराष्ट्र शासन यजमान म्हणून काम पाहत होते या कार्यक्रमाची रूपरेखा व आखणी करण्याकरीता Confederation of Indian Industry (CII) या संस्थेशी सामंजस्य करार करण्यात आला होता.

मेक इन इंडिया कार्यक्रमांतर्गत दिनांक १४ फेब्रुवारी, २०१६ रोजी गिरगांव चौपाटी येथे संगित रजनी सांस्कृतिक कार्यक्रम CII मार्फत आयोजित करण्यात आला होता. सदर कार्यक्रमाच्या दरम्यान स्टेजला आग लागल्याने दुर्घटना घटली. गिरगांव चौपाटी वरील घटने संदर्भात दाखल गुन्ह्याचा तपास पूर्ण होऊन गुन्ह्यामध्ये दोषारोपपत्र न्यायालयामध्ये दाखल करण्यात आले आहे. हे प्रकरण सध्या न्यायप्रविष्ट आहे. सदर कार्यक्रमाकरीता Confederation of Indian Industry (CII) यांनी प्रस्तावित केलेल्या खर्चापैकी ५०% रक्कम सदर कार्यक्रमादरम्यान दुर्घटना घडल्यानंतर राखून ठेवण्यात आली आहे. न्यायालयाने दोषी ठरविल्यास ५०% रक्कम जप्त करणे व भविष्यात कंत्राटदारास काळ्या यादीत समाविष्ट करून त्यास कोणतेही काम विभागामार्फत देण्यात येणार नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

आदिवासी विकास विभागातील रिक्त पदे भरण्याबाबत

(४९) * ४५०७९ श्री.जयंत पाटील, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.सुभाष झांबड, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.बाळाराम पाटील, श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.आनंद ठाकूर, श्री.हेमंत टकले : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) आदिवासी विकास विभागाच्या अ ते ड या वर्गाच्या सुमारे सहा हजार पदे रिक्त असून राज्यात आदिवासी विकास विभागात १३ हजार ७८९ अधिकारी व कर्मचारी कार्यरत असून मागील अनेक वर्षांपासून विभागाचे बळकटीकरण करण्यात आलेले नसून आदिवासी विकासासाठी अनेक योजना सुरु झाल्या असल्या तरी त्याची अपुऱ्या कर्मचाऱ्यांमुळे प्रभावीपणे अंमलबजावणी झालेली नसल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, राज्यातील आदिवासी जनतेच्या विकासाची मुख्य जबाबदारी आदिवासी विकास विभागाकडे सोपविण्यात आलेली असून राज्याचे आदिवासी विकास विभागाचे एकमेव आयुक्तालय नाशिक येथे असून येथूनच संपूर्ण राज्याचा कारभार पाहिला जात असून या विभागात कमी मनुष्यबळ असल्याने नवीन अधिकारी व कर्मचारी यांचा आकृतिबंध तयार करण्याचे सुरु असलेले काम पूर्ण झाले आहे काय, नसल्यास ते काम केव्हापर्यंत पूर्ण होणे अपेक्षित आहे,

(३) असल्यास, आदिवासी विकास विभागात रिक्त पदे असण्याची सर्वसाधारण कारणे काय आहेत,

(४) असल्यास, सदरहू सर्व रिक्त पदे विनाविलंब भरून आदिवासी विकास विभागाचे बळकटीकरण करण्याच्यादृष्टीने शासनाने कोणती ठोस कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१) हे खरे नाही. तथापि, आदिवासी विकास विभागांतर्गत २०८९० एवढी पदे मंजूर असून ७३८५ पदे रिक्त आहेत.

(२) आकृतिबंध तयार करण्याची कार्यवाही दोन महिन्यात पूर्ण होणे अपेक्षित आहे.

(३) अधिकारी/कर्मचाऱ्यांची सेवानिवृत्ती, पदोन्नती, पद भरतीवरील निर्बंध तसेच मा.उच्च न्यायालयाची स्थगिती इत्यादी कारणांमुळे पदे रिक्त राहिली आहेत.

(४) व (५) पदोन्नतीची रिक्त पदे भरण्याबाबत पदोन्नतीची कार्यवाही सुरु आहे. आश्रमशाळा व वसतिगृहातील वर्ग-३ मधील सरळसेवेची सर्व रिक्त पदे भरण्यासाठी प्रस्ताव तयार करण्यात आला आहे. वित्त विभागाच्या सूचनेनुसार वर्ग-४ ची २५% पदे निरसित करण्याची कार्यवाही करण्यात येत आहे.

**जोगेश्वरी पूर्व येथील महात्मा ज्योतिबा फुले अंध-अपंग मुलांच्या
वसतिगृहाच्या समस्यांबाबत**

(५०) * ४४१२१ श्री.जगन्नाथ शिंदे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.शरद रणपिसे, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.जनार्दन चांदूरकर, डॉ.सुधीर तांबे, श्री.मोहनराव कदम, श्री.सुभाष झांबड, श्री.हरिसिंग राठोड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.प्रसाद लाड, श्री.प्रविण दरेकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) मुंबईतील जोगेश्वरी पूर्वकडील १४० क्षमतेच्या महात्मा ज्योतिबा फुले अंध-अपंग मुलांच्या वसतिगृहाचे भोजनगृह व स्वयंपाकघराचे छत गळत असणे, ढेकणांचा सुळसुळाट, जेवणासाठीच्या भांड्यांचा तुटवडा, बेसिन आणि शौचालयात बसविण्यात आलेले नळ निकृष्ट दर्जाचे असल्याने सतत सुरु असलेली पाण्याची गळती, वसतिगृहात बसविण्यात आलेले पंखे व ट्यूब लाईट नादुरुस्त अवस्थेत असणे, विजेची उपकरणे खुली असल्याने विद्यार्थ्यांच्या जीवाला धोका असणे अशा विविध समस्यांचा विद्यार्थ्यांना सामना करावा लागत असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या वसतिगृहात लिपिकांची २ पदे व गृहपालाचे पद अनेक महिन्यांपासून रिक्त असून केवळ १ शिपाईच कार्यरत आहे, सदरहू वसतिगृहाच्या गंभीर समस्यासंदर्भात मागील ३ वर्षांपासून सातत्याने पत्रव्यवहारही करण्यात आलेला आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी करून वसतिगृहातील समस्या दूर करण्याबाबत व रिक्त पदे भरण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) नाही.

या वसतिगृहाची मान्य विद्यार्थी संख्या १४० असून त्यामध्ये १० अंध व अपंग प्रवर्गातील विद्यार्थी प्रवेशित आहेत.

(२) व (३) या वसतिगृहाच्या गृहप्रमुख व गृहपाल या पदांचा अतिरिक्त कार्यभार अन्य अधिकारी/कर्मचारी यांचेकडे सोपविण्यात आलेला असून लिपिक व शिपाई ही पदे रिक्त आहेत तर पहारेकरी व सफाईगार या पदावर कर्मचारी कार्यरत आहेत.

शासकीय कर्मचाऱ्यांची पदे भरण्यास सध्या निर्बंध असल्याने वसतिगृहासाठी लागणारे मनुष्यबळ करून देण्यास अडचणी येत आहेत.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

यवतमाळ जिल्ह्यातील शेतकरी कर्जमाफीपासून वंचित राहिल्याबाबत

(५१) * ४५९०२ श्री.खवाजा बेग : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४३४२२ ला दिनांक १७ जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाने कर्ज माफीची घोषणा केल्यानंतर यवतमाळ जिल्ह्यातील २,५०,३८६ शेतकऱ्यांनी कर्जमाफीसाठी केलेल्या अर्जापैकी १,९१,५२० शेतकऱ्यांना कर्जमाफीचा लाभ झाला असून ५८ हजार शेतकरी कर्जमाफीपासून वंचित राहिल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, तांत्रिक त्रुटी, नावात चूक, आधार क्रमांकात चूक अशा शुल्लक कारणास्तव कर्जमाफीपासून वंचित राहिलेल्या शेतकऱ्यांची स्थानिक बँकांनी अद्ययावत यादी तयार केल्यानंतरही शेतकरी कर्जमाफीच्या प्रतिकेत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शेतकऱ्यांनी कर्जमाफीसाठी शासनाकडे मागणी/तक्रार/आंदोलने केली आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने यवतमाळ जिल्ह्यातील प्रतिक्षेत असलेल्या उर्वरित शेतकऱ्यांना कर्जमाफी देण्याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) छत्रपती शिवाजी महाराज शेतकरी सन्मान योजनेतर्गत यवतमाळ जिल्ह्यात २.६६ लाख खातेदारांना रुपये १५३५.३१ कोटी रकमेचा लाभ देण्यात आला आहे.

(२), (३) व (४) अंशतः खरे आहे.

शेतकऱ्यांनी ऑनलाईन पध्दतीने केलेल्या अर्जातील व बँकांकडील माहिती यांची सांगड घालण्यात येते तसेच त्याची छाननी करून कर्जमाफीसाठी पात्र लाभार्थ्यांच्या याद्या तयार करण्यात येतात. सदरहू पात्र लाभार्थ्यांच्या याद्यामध्ये अद्यापही नावे नसलेल्या शेतकऱ्यांचे मागणी/तक्रार अर्ज शासनस्तरावर प्राप्त झाले आहेत. अद्यापही लाभ न मिळालेल्या पात्र शेतकऱ्यांना तातडीने लाभ देण्याची कार्यवाही चालू आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

**अहमदनगर येथील मे.शिवांजली एंटरप्राईजेस सहकारी
संस्थेने फसवणूक केल्याबाबत**

(५२) * ४४७३५ प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.नागोराव गाणार : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) अहमदनगर येथे शासकीय कर्जातून घर बांधून देण्याची अमिष दाखवून मे.शिवांजली एंटरप्राईजेस सहकारी संस्थेने जिल्ह्यातील शासकीय-निमशासकीय कर्मचाऱ्यांची लाखो रुपयांची फसवणूक केल्याबाबतची बाब माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या शेवटच्या आठवड्यात निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, याप्रकरणी संस्थेचे पदाधिकारी व कर्मचाऱ्यांवर तसेच तत्कालीन प्रशासक व उपनिबंधक यांच्यावर गुन्हे नोंदविण्यात आले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, संस्थेच्या सभासदांची फसवणूक करणाऱ्यांची स्थावर मालमत्ता विकून सभासदांची देणी देण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, तसेच सभासदांची देणी कधीपर्यंत त्यांना परत मिळणे अपेक्षित आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) व (२) मे.शिवांजली एंटरप्राईजेस या नावाने नोंदणीकृत सहकारी संस्था नाही. मात्र, चिंतामणी (ब) सहकारी गृहनिर्माण संस्था (मर्या.), अहमदनगर या नावाची नोंदणीकृत संस्था असून सदर संस्थेचे एक सभासद श्री.उपाध्ये यांनी संस्थेचे पदाधिकारी व अन्य अशा एकूण २८ व्यक्तींविरुद्ध तोफखाना पोलीस स्टेशन, अहमदनगर येथे भादंवि अन्वये दिनांक २५/०९/२०१८ रोजी गुन्हा नोंदविला आहे. या गुन्ह्यांमध्ये उपनिबंधक, सहकारी संस्था, अहमदनगर व सहकार अधिकारी श्रेणी-२ यांच्या नावाचा समावेश आहे.

(३) व (४) सदर संस्थेतील एकूण ३२ सभासदांना शासनाच्या गटविमा योजनेतर्गत घरबांधणीकरीता कर्ज वितरीत करण्यात आले असून त्या सर्व ३२ सभासदांच्या सदनिकांचे बांधकाम पूर्ण केलेले आहे. त्यापैकी १८ सभासदांना घराचा ताबा देण्यात आला असून उर्वरीत १४ सभासदांनी अद्याप ताबा घेतलेला नाही. यास्तव, सभासदांची देणी परत करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

यवतमाळ जिल्हयातील वीज वितरणच्या गैरकारभारामुळे कृषीपंपधारक शेतकरी त्रस्त असल्याबाबत

(५३) * ४५७०६ श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) यवतमाळ जिल्ह्यातील वीज वितरणच्या गैरकारभारामुळे कृषीपंपधारक शेतकऱ्यांची परिसरातील संपूर्ण पिके करपली असल्याची बाब माहे सप्टेंबर-ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, अघोषित भारनियमन करणे, कमी दाबाची वीज देणे, ट्रांसफॉर्मर त्वरित बदलून न देणे, या सर्व समस्यांमुळे शेतकऱ्यांचे अतोनात हाल होत असून हाताशी आलेले पीक पाणी न दिल्यामुळे करपून गेले आहे तसेच जिल्ह्यातील ट्रांसफॉर्मर व डीपी नादुरुस्त असून एकाही डीपीला फेज तार नाही, डीपी बंद करू शकत नाही अशी परिस्थिती बहुतांश ठिकाणी असून संबंधितांनी केलेल्या तक्रारीची दखल घेतली जात नसून शेतकऱ्यांना खाजगीत सदर कामे करावी लागत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, अवैध कृषीपंप तसेच क्षमते पेक्षा जास्त कृषीपंप चालू असल्यामुळे वारंवार वीज जाणे, ट्रांसफॉर्मर जळणे, फेज जाणे, लोड येवून संपूर्ण लाईन जाणे या घटना नेहमी घडत आहेत, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुसार जिल्ह्यातील वीज वितरणचा कारभार सुधारण्यासाठी कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) यवतमाळ जिल्ह्यामध्ये कृषीपंपाकरीता अवैधरित्या वीज वापरल्यामुळे व मंजूर क्षमतेपेक्षा जास्त क्षमतेच्या कृषीपंपाचा वापर केल्यामुळे रोहित्रावर विद्युत भार वाढून माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये १९७ व ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये ३३३ रोहित्र नादुरुस्त झाली आहेत. यापैकी सप्टेंबर, २०१८ मध्ये १३८ व ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये २६५ रोहित्रे बदलण्यात आले असून त्यावरील कृषीपंपांचा विद्युत पुरवठा सुरळीत करण्यात आलेला आहे. उर्वरित रोहित्र बदलण्याचे काम प्रगतीपथावर आहे.

(२) हे खरे नाही. यवतमाळ जिल्ह्यातील यवतमाळ, पांढरकवडा व पुसद हे तीन विभाग आहेत. यवतमाळ व पांढरकवडा विभागामध्ये माहे सप्टेंबर, २०१८ व ऑक्टोबर, २०१८ मध्ये नादुरुस्त झालेली रोहित्रे तात्काळ बदलण्यात आली आहेत. तसेच पुसद विभागांतर्गत माहे सप्टेंबर, २०१८ व ऑक्टोबर,

२०१८ मध्ये एकूण २४६ ट्रान्सफार्मर नादुरुस्त झालेले होते, त्यापैकी ११९ ट्रान्सफार्मर बदलण्यात आलेले असून तेथील वीज पुरवठा सुरळीत करण्यात आलेला आहे. तसेच उर्वरित १२७ ट्रान्सफार्मर बदलण्याचे काम सुरु आहे.

यवतमाळ जिल्ह्यामध्ये कुठेही अघोषित भारनियमन करण्यात येत नाही. मा.विद्युत नियामक आयोगाच्या मार्गदर्शक तत्वानुसार मागणी व पुरवठा यात समतोल राखण्यासाठी गरज भासल्यास केवळ तात्पुरत्या स्वरूपाचे भारनियमन ठरवून दिलेल्या वेळापत्रकानुसारच केले जाते. योग्य दाबाचा वीज पुरवठा होण्याकरीता अतिभारीत विद्युत वाहिनीवर ३१.२० एम.व्ही.ए.आर. व ३३/११ के.व्ही. उपकेंद्रामध्ये ४२.८५ एम.व्ही.ए.आर. क्षमतेच्या कॅपॅसिटर बँक कार्यान्वित करण्यात आलेल्या आहेत. डिस्ट्रीब्युशन बॉक्समध्ये फेज तार नसणे व इतर तक्रारीची वेळोवेळी दखल घेण्यात येत आहे.

(३) हे खरे आहे.

(४) यवतमाळ जिल्ह्यात माहे ऑक्टोबर, २०१८ अखेर महावितरण कंपनीच्या यवतमाळ मंडळांतर्गत एकूण ८६८ अवैध कृषीपंपधारक शोधून त्यांच्याविरुद्ध कारवाई करण्यात आली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

हिंगोली जिल्ह्यात दलित वस्त्यांची निवड प्रक्रिया पूर्ण नसल्याबाबत

(५४) * ४५७८६ श्री.रामराव वडकुते, श्री.खवाजा बेग, श्री.विक्रम काळे :

सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) हिंगोली जिल्ह्यात पाच दलित वस्त्यांची निवड प्रक्रिया पूर्ण करण्यात आलेली नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दलित वस्त्यांची निवड प्रक्रिया पूर्ण करण्यात न आल्यामुळे जिल्ह्यात वस्त्यांसाठी सिमेंट रस्ते, पेव्हर ब्लॉक रस्ते, नाली बांधकाम, पथदिवे इत्यादी कामांसाठी शासनाकडे येणारा निधी मिळणार नसल्याची भिती निर्माण झाली आहे, हे ही खरे आहे काय,

- (३) असल्यास, दलित वस्त्यांमधील विकासाची कामे करण्यासाठी निधी उपलब्ध व्हावा म्हणून दलित वस्ती निवड प्रक्रिया पूर्ण करण्याबाबत शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) अंशतः खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

(३) सदर योजनेकरीता सन २०१८-१९ या वित्तीय वर्षात रुपये २०.०० कोटी इतका निधी अर्थसंकल्पित करण्यात आलेला आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

**चिकलठाणा परिसरातील (जि.औरंगाबाद) प्रोजेक्ट
मॉलमध्ये वीज चोरी केल्याबाबत**

(५५) * ४६२९८ श्री.सुभाष झांबड, श्री.रामहरी रुपनवर : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) औरंगाबाद येथील चिकलठाणा परिसरातील प्रोजेक्ट मॉलमध्ये महावितरण कंपनीने दिनांक २३ जून, २०१५ रोजी वा त्यासुमारास छापा टाकला असता त्यामध्ये वीज चोरी केल्याचे दिसून आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, दोन अधीक्षक अभियंत्यांनी कोणतीही सुनावणी न घेता या मॉलला वीज देयकामध्ये तब्बल १८ कोटींची सूट दिली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीच्या अनुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) हे खरे नाही. सदर ठिकाणी वीज चोरी आढळून आली नाही. तथापि, एकाच मीटरद्वारे अनेक दुकानात अनधिकृतपणे वीज पुरवठा जोडल्याचे निदर्शनास आले.

(२) हे खरे नाही. अनधिकृत वीज वापराचा बराचसा कालावधी जी.टी.एल. यांच्या काळातील असल्याने सदर रक्कम जी.टी.एल. कंपनीकडून आरबिट्रेशन प्रक्रियेद्वारे वसूल करण्याबाबत महावितरण कंपनीकडून पाठपुरावा करण्यात येत आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

आदिवासी समाजाने मोर्च्यामध्ये केलेल्या विविध मागण्यांबाबत

(५६) * ४६३९१ श्री.विलास पोतनीस : सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) पिढ्यानपिढ्या कसत असलेले वनजमिनीचे पट्टे आदिवासींच्या मालकी हक्काचे व्हावे, यासाठी वन हक्क कायद्याची प्रामाणिक अंमलबजावणी करावी, शेतकऱ्यांच्या शेती मालाला रास्त भाव देण्याची तजवीज करावी आणि खानदेशासह उत्तर महाराष्ट्र, मराठवाडा, विदर्भात तातडीने दुष्काळ जाहीर करून टंचाई निवारण्याची कामे हाती घेण्यात यावी इत्यादी मागण्यांसाठी आदिवासी सत्यशोधक शेतकरी सभा आणि सत्यशोधक ग्रामीण कष्टकरी सभा या संघटनांच्या संयुक्त विद्यमाने दिनांक २३ ऑक्टोबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास मंत्रालयावर मोर्चा काढण्यात आला होता, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, वन जमिनीच्या हक्कांसाठी पात्र असलेल्या शेकडो आदिवासींचे दावे जिल्हास्तरावरील समित्यांकडून नाकारण्यात येत आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदरहू मोर्चेकऱ्यांच्या कोणकोणत्या मागण्या शासनाने मान्य केल्या आहेत,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१) होय, हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

अनुसूचित जमाती व इतर पारंपारिक वन निवासी (वनहक्कांची मान्यता) अधिनियम २००६ नियम २००८ व सुधारित नियम २०१२ मधील तरतूदीनुसार प्राप्त प्रस्तावांची छाननी करून जिल्हास्तरीय समित्यांमार्फत

निर्णय घेण्यात येत आहेत. त्यानुसार दिनांक ३१ ऑक्टोबर, २०१८ अखेरपर्यंत ३,७३,५१५ इतके वैयक्तिक व सामुहिक दावे ग्रामसभेकडे प्राप्त झालेले असून त्यापैकी एकूण १,८२,१०६ इतके दावे व अपिले जिल्हास्तरीय समितीने अंतिमरित्या मान्य केले असून एकूण ३२,९०,२४२ एकर वनक्षेत्र मंजूर केलेले आहे. तर एकूण ४१,७६३ इतके वनहक्क दावे पुराव्यांअभावी अमान्य करण्यात आलेले आहेत.

(३) प्रश्नाधीन दिनांक २३/१०/२०१८ रोजीच्या निवेदनातील वनहक्क कायदा, २००६ च्या अंमलबजावणी संदर्भात उपस्थित मागण्यांबाबत संबंधित २६ जिल्हाधिकारी यांना तसेच इतर मागण्यांबाबत संबंधित प्रशासकीय विभागांना नियमोचित कार्यवाही करण्यासंदर्भात दिनांक १४/११/२०१८ रोजीच्या शासन पत्रान्वये कळविण्यात आले आहे,

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

सोलापूर जिल्ह्यातील कापड गिरण्या बंद होत असल्याबाबत

(५७) * ४६४४५ श्री.जनार्दन चांदूरकर : सन्माननीय वस्त्रोद्योग मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) सोलापूर जिल्ह्याचा यापूर्वी रोजगार देणारे शहर असा लौकीक होता, परंतु सद्यःस्थितीत राज्यात चौथ्या क्रमांकावर असणारे हे शहर तेथील एकापाठोपाठ एक कापड गिरण्या बंद होत असल्याने बहुतांश जनता ही रोजगार व शिक्षणाकरीता इतरत्र स्थलांतरीत होत असल्याने या शहराचा स्मार्ट सिटीमध्ये समावेश असूनही ते पिछाडीवर गेले असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व त्यानुषंगाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) नाही.

सोलापूर जिल्ह्यातील लक्ष्मी विष्णू मिल, जामश्री मिल व नरसिंग गिरजी मिल या तीनही रोजगार देणाऱ्या कापड गिरण्या सन २०१४ पूर्वी बंद पडल्या आहेत.

सोलापूर जिल्ह्यातील कापड उद्योगाला चालना मिळावी ह्याकरीता सोलापूर येथे गारमेंट फेअर, रेशीम पार्क व गारमेंट पार्क तसेच इतर कापड उद्योगाला चालना देण्यासाठी उपाययोजना केल्या आहेत.

(२) व (३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**कोकणातील हापूस आंबा बागायतदारांना मुंबईतील निर्यातदारांवरच
अवलंबून राहावे लागत असल्याबाबत**

(५८) * ४४२३७ अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.सुभाष झांबड, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.हरिसिंग राठोड : सन्माननीय पणन मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) कोकणातील हापूस आंब्याला जगभर मागणी असून कृषी पणन मंडळ या आंब्याच्या निर्यातीला प्रोत्साहन देत असून यासाठी कोकणात सुविधाही उभारल्या आहेत. तथापि, काही अपवाद वगळता कोकणात थेट निर्यातदारांची संख्या अत्यल्प असल्याने मुंबईतील निर्यातदारांवरच येथील आंबा बागायतदारांना अवलंबून राहावे लागत असल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, देशातून इतर अनेक देशात आंब्याची निर्यात होत असून मुंबई-वाशी येथे तीन तर कोकणात रत्नागिरीमध्ये एकमेव आंबा निर्यात सुविधा केंद्र असून त्यामध्ये विकिरण, व्हेपर हीट ट्रिटमेंट, व्हेजिटेबल प्रोसेसिंग केंद्राचा समावेश आहे, यंदाच्या हंगामात वाशीतून ११५२.६० मेट्रीक टन तर रत्नागिरी केंद्रातून फक्त ८.२६३ टन आंबा निर्यात झाला, वाशी नवी मुंबई येथून जास्त आंबा निर्यात झाला म्हणजेच कोकणातील आंबा, काजू या

पिकांच्या निर्यातीस मोठा वाव आहे परंतु आवश्यक सोयी सुविधा नसल्याने कोकणातून निर्यात करण्याकरीता अडचणी निर्माण होतात याकरीता शासनाने चौकशी करून त्वरीत याबाबत कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे, (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) कोकणात थेट निर्यातदारांची संख्या वाढावी यासाठी अपेडा या केंद्रीय संस्थामार्फत तसेच महाराष्ट्र राज्य कृषी पणन मंडळामार्फत सातत्याने प्रचार व प्रसिद्धी तसेच प्रशिक्षणाचे कार्यक्रम राबविण्यात येत आहेत.

(२) कृषी पणन मंडळाने वाशी नवी मुंबई येथे विकीरण सुविधा, व्ही.एच.टी. सुविधा व भाजीपाला प्रक्रिया सुविधा या तीन सुविधा निर्माण केलेल्या आहेत. तसेच हापूस आंबा निर्यात सुविधा केंद्र, नाचणे ता.जि.रत्नागिरी व जामसंडे, ता.देवगड, जि.सिंधुदुर्ग येथे अन्य दोन सुविधा केंद्राची निर्मिती केलेली आहे. तसेच फळे व भाजीपाला आधुनिक सुविधा केंद्र, पालघर, जि.पालघर येथे सुविधा केंद्राची निर्मिती केलेली आहे. तसेच या सुविधा केंद्रात उपलब्ध असलेल्या सुविधांच्या माध्यमातून निर्यातीसाठी स्थानिक बाजारपेठेत कृषीमालाचे हाताळणी, प्रचार व प्रसिद्धी करण्यात येते. ही बाब पाहता चौकशी करण्याचा प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

निवासी अपंग शाळांचा परिपोषण खर्च नियमित मिळत नसल्याबाबत

(५९) * ४५२१९ डॉ.सुधीर तांबे, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, श्री.आनंदराव पाटील, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, डॉ.वजाहत मिर्झा, श्री.विक्रम काळे, श्री.श्रीकांत देशपांडे, श्री.दत्तात्रय सावंत : सन्माननीय सामाजिक न्याय मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यातील सामाजिक न्याय विभागामार्फत चालविण्यात येणाऱ्या निवासी अपंग शाळांचा परिपोषण खर्च दरवर्षी नियमित मिळत नसून परिपोषण खर्च वेळेवर न मिळाल्यामुळे संस्थाचालक व शाळा व्यवस्थापन यांना शाळा चालविणे अवघड झाले आहे, हे खरे आहे काय,

- (२) असल्यास, निवासी अपंग शाळांचा परिपोषणाचा खर्च दरवर्षी वेळेवर मिळण्यासाठी शासन निर्णय घेणार आहे काय,
- (३) असल्यास, राज्यातील सामाजिक न्याय विभागामार्फत चालविण्यात येणाऱ्या अपंग शाळेत सफाई कामगार, काळजीवाहक व पहारेकरी ही पदे कंत्राटी पध्दतीवर कामकाज करण्यास तयार नसल्याचे माहे सप्टेंबर, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले आहे, हे ही खरे आहे काय,
- (४) असल्यास, प्रश्न भाग ३ मध्ये नमूद केलेली पदे पूर्ण वेतनावर नेमण्याची मागणी शाळा व्यवस्थापनाकडून होत असून ती भरण्यासाठी शासन विचाराधीन आहे काय,
- (५) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुसार कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,
- (६) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.राजकुमार बडोले : (१) नाही.

(२) प्रश्न उद्भवत नाही.

(३) हे खरे नाही.

(४) सफाईगार, पहारेकरी, काळजीवाहक या कंत्राटी पदावरील कर्मचाऱ्यांना पूर्ण वेतनश्रेणी मिळण्याबाबतचा प्रस्ताव शासनस्तरावर विचाराधीन आहे.

(५) व (६) प्रश्न उद्भवत नाही.

**नागपूर एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालयांतर्गत
विविध योजनेत अपहार झाल्याबाबत**

(६०) * ४४०३५ प्रा.अनिल सोले, श्री.नागोराव गाणार, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.गिरीशचंद्र व्यास : तारांकित प्रश्न क्रमांक ४२५११ ला दिनांक १७ जुलै, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

- (१) नागपूर एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प कार्यालयांतर्गत दिनांक १ एप्रिल, २००४ ते २१ मार्च, २००५ व सन २००५ ते २००९ या वर्षात शासनातर्फे लाभार्थ्यांकरीता राबविल्या जाणाऱ्या योजना पाईप, विहिर योजना, गाई, म्हशी, शेळी वाटप इत्यादी योजना न राबविता कागदोपत्री दाखवून त्याचा लाभार्थ्यांना लाभ न देता २ कोटी रूपयांचा अपहार झाल्याचे दिनांक १६ जुलै, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,
- (२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय निष्पन्न झाले व संबंधित गैरव्यवहार करणाऱ्या अधिकाऱ्यांवर काय कारवाई केली वा करण्यात येत आहे,
- (३) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१) व (२) सन २००४ ते सन २००९ या कालावधीत आदिवासी विकास विभागामार्फत राबविण्यात येणाऱ्या विविध योजनांमध्ये झालेल्या अनियमिततेच्या अनुषंगाने न्या.गायकवाड समितीने चौकशी करून आपला चौकशी अहवाल मा.न्यायालयास सादर केला असून, त्याची प्रत मा.न्यायालयाकडून शासनाने उपलब्ध करून घेतली आहे.

प्रस्तुत चौकशी अहवालामध्ये सदर अनियमिततेच्या अनुषंगाने काही प्रकरणी संबंधित अधिकारी/कर्मचारी यांच्याविरुद्ध एफ.आय.आर. दाखल करण्याची, काही प्रकरणी संबंधित अधिकारी/कर्मचारी यांच्याविरुद्ध शिस्तभंगविषयक कार्यवाही करण्याची शिफारस न्या.गायकवाड समितीने केली आहे.

या अनुषंगाने निपःक्षपातीपणाने व कालमर्यादेत कार्यवाही करण्याकरीता शासनाच्यावतीने आयुक्त, आदिवासी संशोधन व प्रशिक्षण संस्था, पुणे यांना प्राधिकृत करण्यात आले आहे.

न्या.गायकवाड समितीच्या अहवालामध्ये नमुद परिच्छेदांनुसार ज्या ठिकाणी एफ.आय.आर. दाखल करावा असे नमुद करण्यात आले आहे त्याबाबत संबंधित पोलीस स्टेशनमध्ये तक्रारी दाखल करण्यात आल्या आहेत. तसेच, ज्या ठिकाणी शिस्तभंगविषयक कार्यवाही करावी असे नमुद करण्यात आले आहे त्याबाबत संबंधितांविरुद्ध विभागीय चौकशीची कार्यवाही सुरु करण्यात आली आहे.

(३) प्रश्न उद्भवत नाही.

**छत्रपती शिवाजी महाराज शेतकरी सन्मान योजनेतून
कर्जमाफीचे शासन निर्णय प्रसिध्द केल्याबाबत**

(६१) * ४४६३४ आर्कि.अनंत गाडगीळ, श्री.आनंदराव पाटील, श्री.शरद रणपिसे, श्री.अशोक ऊर्फ भाई जगताप, श्री.रामहरी रुपनवर, अॅड.हुस्नबानू खलिफे, श्री.जनार्दन चांदूरकर, श्री.मोहनराव कदम, श्री.सुभाष झांबड, श्री.अमरनाथ राजूरकर, श्री.हरिसिंग राठोड, प्रा.जोगेन्द्र कवाडे, श्री.विप्लव बाजोरिया, श्री.नागोराव गाणार, प्रा.अनिल सोले, श्री.गिरीशचंद्र व्यास, श्री.विजय ऊर्फ भाई गिरकर, श्री.रामदास आंबटकर, श्री.अब्दुल्लाखान दुर्गणी, श्री.धनंजय मुंडे, श्री.सतिश चव्हाण, श्री.विक्रम काळे, श्री.सतेज ऊर्फ बंटी पाटील : सन्माननीय सहकार मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) राज्यात छत्रपती शिवाजी महाराज शेतकरी सन्मान योजनेतून शेतकऱ्यांना कर्जमाफी देताना शासनाने गेल्या वर्षभरात म्हणजे दिनांक २८ जून, २०१७ रोजीच्या पहिल्या आदेशापासून दिनांक १० ऑगस्ट, २०१८ या १४ महिन्यांच्या कालावधीत कर्जमाफीचे १४ शासन निर्णय प्रसिध्द केले असल्याचे माहे ऑगस्ट, २०१८ मध्ये वा त्यादरम्यान निदर्शनास आले, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, उक्त प्रकरणी शासनाच्या या गोंधळामुळे शेतकरी मोठ्या अडचणीत सापडला असून आजपावेतो लाखो शेतकऱ्यांना पीक कर्ज मिळू शकले नसून छत्रपती शिवाजी महाराज शेतकरी सन्मान कर्जमाफी योजनेची व्याप्ती वाढवून प्रतिकुटुंब दीड लाखाच्या मर्यादेपर्यंत शेतकरी कर्जमाफी देण्याऐवजी कुटुंबाच्या प्रत्येक पात्र सदस्याला दीड लाखांचा लाभ देण्याचा निर्णय शासनाने घेतला असल्याची माहिती सहकार मंत्री महोदयांनी दिली आहे, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, परभणी जिल्ह्यातील शेतकऱ्यांसाठी १४७० कोटी रूपयांची पीक कर्ज वाटपाचे उद्दिष्ट असताना जिल्ह्यातील बँकांनी केवळ ३० टक्केच पीक कर्ज वाटप केले आहे, पूर्णा तालुक्यात (जि.परभणी) सन २०१७ मध्ये शासनाने छत्रपती शिवाजी महाराज शेतकरी सन्मान योजना जाहीर करून अद्याप शेतकऱ्यांना बँकेच्या अवैध कारभारामुळे कर्जवाटप प्रलंबित असून शेतकऱ्यांच्या विविध मागण्यांसाठी बँक प्रशासनास निवेदन देऊन नविन कर्ज

त्वरित वाटप करण्यात यावे, कर्जमाफी झालेल्या शेतकऱ्यांच्या नावाच्या यादीचे चावडी वाचन करावे, नविन कर्जवाटप तात्काळ सुरु करावे, या मागणीसाठी दिनांक २५ सप्टेंबर, २०१८ रोजी वा त्यासुमारास शहरातील मुख्य रस्त्यावर ठिय्या आंदोलन करण्यात येणार आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, उपरोक्त प्रकरणी शासनाने चौकशी केली आहे काय, चौकशीत काय आढळून आले व तदनुसार शेतकऱ्यांच्या अडचणी दूर करून त्यांना त्वरीत पीक कर्ज मिळून देण्याबाबत कोणती कार्यवाही वा उपाययोजना केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.सुभाष देशमुख : (१) व (२) छत्रपती शिवाजी महाराज शेतकरी सन्मान योजनेचा लाभ जास्तीत जास्त शेतकऱ्यांना मिळावा यासाठी योजनेची व्याप्ती वेळोवेळी वाढविण्यात आली असून त्यानुसार शासन निर्णय निर्गमित करण्यात आले आहेत.

शासनाने कर्जमाफीची व्याप्ती वाढवून प्रतिकुटुंब ऐवजी कुटुंबातील प्रत्येक पात्र सदस्याला दीड लाखांचा लाभ देण्याचा निर्णय घेतला आहे.

(३) परभणी जिल्ह्यामध्ये जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँकेने ५४%, महाराष्ट्र ग्रामीण बँकेने ७४%, राष्ट्रीयकृत/व्यापारी बँकांनी १९%, असे एकूण ३०% उद्दिष्ट पूर्ती केलेली आहे.

पुर्णा तालुक्यातील बँक प्रशासनास सदर प्रकरणी कोणत्याही प्रकारचे निवेदन प्राप्त झाले नसल्याचे अग्रणी बँक व्यवस्थापक, जिल्हा अग्रणी बँक, परभणी व मुख्य कार्यकारी अधिकारी, परभणी, जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक मर्यादित, परभणी यांनी दिनांक १६/११/२०१८ रोजीच्या पत्रान्वये कळविण्यात आले आहे. तसेच सहायक निबंधक, सहकारी संस्था, ता.पुर्णा आणि जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, परभणी, तहसिल कार्यालय, पूर्णा व जिल्हाधिकारी कार्यालय, परभणी या कार्यालयास सदर प्रकरणी कोणत्याही प्रकारचे निवेदन प्राप्त झालेले नाही.

(४) व (५) प्रश्न उद्भवत नाही.

आदिवासी विद्यार्थ्यांसाठी असलेल्या सुवर्ण महोत्सवी शिष्यवृत्तीबाबत

(६२) * ४५८०३ श्री.जयंत पाटील : तारांकित प्रश्न क्रमांक ३८४४२ ला दिनांक १२ मार्च, २०१८ रोजी दिलेल्या उत्तराच्या संदर्भात सन्माननीय आदिवासी विकास मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) शासनाकडून आदिवासी विद्यार्थ्यांसाठी असलेल्या सुवर्ण महोत्सवी शिष्यवृत्ती योजनेला ऑनलाईन पध्दतीमुळे राज्यात अनेक आदिवासी विद्यार्थ्यांच्या खात्यात शिष्यवृत्ती जमा झालेली नाही, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, रायगड जिल्ह्यातील खालापूर तालुक्यातील सुमारे ५६ हजार विद्यार्थ्यांच्या खात्यात ३ वर्षात शिष्यवृत्तीचा एकही पैसा जमा झालेला नाही, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, सदर शिष्यवृत्तीसाठी ऑनलाईन पध्दतीने दरवर्षी सर्व शाळांमधून विद्यार्थ्यांची संख्या व विद्यार्थ्यांचा बँक खाते क्रमांक याची माहिती संबंधित विभागाकडे पाठविली जात असतानाही विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्तीपासून वंचित रहावे लागले आहे, हे ही खरे आहे काय,

(४) असल्यास, शासन संबंधित आदिवासी विद्यार्थ्यांना वेळेवर शिष्यवृत्ती मिळण्यासाठी कोणती उपाययोजना केली आहे तसेच संबंधित प्रकरणी दोषींवर कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(५) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.विष्णु सवरा : (१) सद्यःस्थितीत सदर योजनेसाठी ऑनलाईन प्रणाली नाही. परंतु, राज्यामध्ये काही विद्यार्थ्यांनीच्या खात्यात शिष्यवृत्ती जमा झाली नाही हे खरे आहे.

(२) हे खरे नाही.

रायगड जिल्ह्यातील खालापूर तालुक्यात सन २०१५-१६ मध्ये एकूण अनुसूचित जमातीचे ४७७३ विद्यार्थी व सन २०१६-१७ मध्ये ४७५४ विद्यार्थी असून शिष्यवृत्तीची रक्कम विद्यार्थ्यांच्या बँक खात्यावर जमा करण्यात आलेली आहे.

(३) हे खरे नाही.

(४) सुवर्ण महोत्सवी शिष्यवृत्ती योजनेचे सर्वाधिक लाभार्थी व सर्वाधिक शाळा या जिल्हा परिषदेच्या अखत्यारित असून त्या ग्रामविकास विभागांतर्गत कार्यरत आहे.

विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती वेळेत अदा करण्याची प्रक्रिया अधिक गतीमान करण्यासाठी सुवर्ण महोत्सवी योजनेचा निधी जिल्हा परिषद यांच्या शिक्षण विभागामार्फत थेट संबंधित विद्यार्थ्यांच्या बँक खात्यावर जमा करण्याकरीता सदर योजना ग्रामविकास विभागाकडे दिनांक १७/०४/२०१८ रोजीच्या शासन निर्णयान्वये हस्तांतरीत करण्यात आलेली आहे.

(५) प्रश्न उद्भवत नाही.

नागपूर शहरातील मानकापूर येथील विद्युत पुरवठा खंडीत झाल्याबाबत

(६३) * ४४७८१ प्रा.जोगेन्द्र कवाडे : सन्माननीय ऊर्जा मंत्री पुढील गोष्टींचा खुलासा करतील काय :-

(१) नागपूर शहरातील मोठ्या प्रमाणात वीज पुरवठा करणाऱ्या महापारंपर्याच्या मानकापूर सब स्टेशनमध्ये तांत्रिक बिघाड झाल्याने शहरातील ७० हजार घरे अंधाराखाली असल्याची बाब माहे सप्टेंबर, २०१८ च्या शेवटच्या आठवड्यात निदर्शनास आली आहे, हे खरे आहे काय,

(२) असल्यास, या सब स्टेशनमधील चीनमधून आयात करण्यात आलेल्या उपकरणात त्रुटी निर्माण झाल्याने वीज प्रवाह खंडीत झाला होता, हे ही खरे आहे काय,

(३) असल्यास, हे उपकरण सहा महिन्यांपूर्वीच चीनमधून आयात करण्यात आले असून या उपकरणातील त्रुटी दूर करण्याकरीता शासनाने कोणती कार्यवाही केली वा करण्यात येत आहे,

(४) नसल्यास, विलंबाची कारणे काय आहेत ?

श्री.चंद्रशेखर बावनकुळे : (१) दिनांक २६/०९/२०१८ रोजी १३.३० ते १५.३० या कालावधीमध्ये १३२/३३ के.व्ही. मानकापूर उपकेंद्रातील ३३ के.व्ही. सेक्शनलायझरमध्ये (हायब्रीड स्वीच गीयर) बिघाड झाल्यामुळे ३३ के.व्ही. वाहिन्यांचा वीज पुरवठा खंडीत झाला होता. त्याच दिवशी महापारेशनमार्फत १५.३० वाजल्यापासून महावितरणच्या उपरोक्त सर्व ग्राहकांचा वीज पुरवठा पूर्ववत करण्यात आला.

(२) हे खरे नाही, वीज प्रवाह खंडीत होण्याचे कारण उपकरणातील त्रुटी नसून उपकरणातील तांत्रिक बिघाड हे आहे.

(३) दिनांक २७/०९/२०१८ रोजी पुरवठा कंत्राटदार मे.ए.बी. कार्पोरेशनच्या प्रतिनिधीमार्फत सदर उपकरणाची सखोल तपासणी व चाचणी करण्यात आली. सदर उपकरण हे पुढील दुरुस्तीकरीता मे.ए.बी.कार्पोरेशन मार्फत अहमदाबाद येथील उत्पादन केंद्रामध्ये दिनांक ०१/१०/२०१८ रोजी पाठविण्यात आले व या उपकरणाचे पुढील दुरुस्तीचे काम कंत्राटदाराच्या खर्चाने सुरु आहे. संपूर्ण दुरुस्ती व चाचणी झाल्यावर दिनांक ३० नोव्हेंबर, २०१८ पर्यंत ३३ के.व्ही. हायब्रीड स्वीचगिअर पुन्हा कार्यान्वित होणे अपेक्षित आहे.

(४) प्रश्न उद्भवत नाही.

विधान भवन :
मुंबई.

डॉ. अनंत कळसे
प्रधान सचिव,
महाराष्ट्र विधानपरिषद

मुद्रणपूर्व सर्व प्रक्रिया महाराष्ट्र विधानमंडळ सचिवालयाच्या संगणक यंत्रणेवर करण्यात आली आहे.

मुद्रण: शासकीय मध्यवर्ती मुद्रणालय, मुंबई.